

Białoruś – Chiny: aspekty partnerstwa

Realizując politykę jednolitego podejścia do rozwoju stosunków ze wszystkimi partnerami zagranicznymi bez żadnych wyjątków, Republika Białoruś koncentruje jednak obecnie swoje wysiłki w zakresie polityki zagranicznej na kilku najważniejszych i najbardziej perspektywicznych kierunkach. Wśród nich znajduje się również kierunek azjatycki, gdzie ważnymi przesłankami wzrostu dla białoruskiej gospodarki zorientowanej na eksport są dywersyfikacja handlu, pogłębienie współpracy gospodarczej, przeniesienie współpracy z kluczowymi partnerami zlokalizowanymi w tym regionie świata na poziom strategicznej współpracy. Bez wątpienia do takich państw w Azji należy Chińska Republika Ludowa, z którą stosunki w ciągu ostatnich dziesięciu lat nabrały wyjątkowej dynamiki wzrostu i osiągnęły imponujące wyniki. Jaka jest tajemnica tego oczywistego sukcesu dwustronnych stosunków białorusko-chińskich? Jakie są perspektywy rozwoju przyjętego stosunkowo niedawno kursu na wszechstronne partnerstwo strategiczne między Białorusią a Chinami? Odpowiedzi na te i szereg innych pytań zawiera proponowane badanie.

Adiunkt na katedrze dziennikarstwa zagranicznego i literatury Instytutu Dziennikarstwa Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego. Obszary badań: polityka zagraniczna Republiki Białorusi, specyfika współpracy z zagranicą w warunkach globalizacji przestrzeni politycznej, gospodarczej i informacyjnej, międzynarodowa wymiana informacji.

Białoruś – Chiny: aspekty partnerstwa

Boris Zaleski

Boris Zaleski

Białoruś – Chiny: aspekty partnerstwa

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY

Boris Zaleski

Białoruś – Chiny: aspekty partnerstwa

FOR AUTHOR USE ONLY

SciencaScripts

Imprint

Any brand names and product names mentioned in this book are subject to trademark, brand or patent protection and are trademarks or registered trademarks of their respective holders. The use of brand names, product names, common names, trade names, product descriptions etc. even without a particular marking in this work is in no way to be construed to mean that such names may be regarded as unrestricted in respect of trademark and brand protection legislation and could thus be used by anyone.

Cover image: www.ingimage.com

This book is a translation from the original published under ISBN 978-3-659-69056-3.

Publisher:

Scienica Scripts

is a trademark of

Dodo Books Indian Ocean Ltd. and OmniScriptum S.R.L publishing group

120 High Road, East Finchley, London, N2 9ED, United Kingdom

Str. Armeneasca 28/1, office 1, Chisinau MD-2012, Republic of Moldova, Europe

Managing Directors: Ieva Konstantinova, Victoria Ursu

info@omniscriptum.com

Printed at: see last page

ISBN: 978-620-9-06208-7

Copyright © Boris Zaleski

Copyright © 2025 Dodo Books Indian Ocean Ltd. and OmniScriptum S.R.L publishing group

FOR AUTHOR USE ONLY

SPIS TREŚCI

Rozdział 1	2
Rozdział 2	12
Rozdział 3	23
Rozdział 4	33
Rozdział 5	44
Rozdział 6	55
Rozdział 7	68

FOR AUTHOR USE ONLY

1 INTERAKCJA MIĘDZY REGIONAMI: AKTUALNE KWESTIE MEDIÓW

W kontekście globalizacji stosunków międzynarodowych pomyślna integracja Republiki Białorusi z globalną przestrzenią gospodarczą staje się ważnym czynnikiem zapewniającym zrównoważony rozwój państwa białoruskiego. Jednym z obecnych wektorów zmierzających do osiągnięcia tego celu jest „ciągłe pogłębianie stosunków partnerskich z Chinami”¹, aby dostosować zakres współpracy gospodarczej z tym krajem do poziomu stosunków politycznych. W rzeczywistości Chiny, jako kluczowy partner strategiczny Białorusi w regionie azjatyckim, zajmują obecnie szczególne miejsce w systemie priorytetów białoruskiej polityki zagranicznej, ponieważ stosunki białorusko-chińskie od dawna nabrały „cech charakterystycznych dla partnerstwa strategicznego, potwierdzających poważną wolę stron do długoterminowego zabezpieczenia swoich wzajemnych interesów w całym zakresie kwestii polityki dwustronnej i międzynarodowej”². Wynika to z faktu, że „dynamiczny rozwój stosunków między Białorusią a Chinami wynika ze wspólnych zasad polityki wewnętrznej i zagranicznej oraz zbieżności poglądów na najważniejsze problemy stosunków międzynarodowych”³.

Republika Białorusi i Chińska Republika Ludowa osiągnęły poziom partnerstwa strategicznego w 2005 r., kiedy to przyjęły wspólną deklarację. W dokumencie tym podkreślono, że więzi i współpraca w dziedzinie handlu, gospodarki, nauki, techniki, wojskowości, edukacji, turystyki, kultury, spraw społecznych i informacji stały się bliższe i bardziej owocne, co odzwierciedla ogromny potencjał i szerokie perspektywy współpracy między obydwoma krajami. Deklaracja zawierała również postanowienie, zgodnie z którym „strony wspierają podmioty gospodarcze obu krajów w ich dążeniu do aktywnego rozwijania współpracy na zasadzie równości i wzajemnych korzyści oraz zachęcają do zacieśniania bezpośrednich stosunków

¹ Koncepcja bezpieczeństwa narodowego Republiki Białorusi [zasób elektroniczny]. - 2010. - URL: <http://www.mod.mil.by/koncep.html>

² Priorytety i kierunki polityki zagranicznej [Zasób elektroniczny]. - 2011. - URL: www.president.gov.by/press46194.html#doc

³ Białoruś a kraje Azji i Afryki [Zasób elektroniczny]. - 2011. - URL: www.mfa.gov.by/bilateral/asia_africa/

handlowych między podmiotami gospodarczymi”⁴. Innymi słowy, od początku partnerstwa strategicznego strony zwracały szczególną uwagę na współpracę międzyregionalną jako jeden z najważniejszych czynników rozwoju stosunków dwustronnych we wszystkich dziedzinach działalności, który może i powinien odgrywać znaczącą rolę w zwiększaniu zakresu współpracy handlowej i gospodarczej.

W Republice Białorusi polityka regionalna ma na celu jak najlepsze wykorzystanie potencjału regionów, z uwzględnieniem specyfiki klimatycznej, gospodarczej i ludzkiej. Wśród głównych problemów rozwoju regionalnego należy tutaj wymienić słabe zaangażowanie okręgów administracyjnych, małych i średnich miast w działalność gospodarczą na zewnątrz, a także niski poziom rozwoju „form stosunków gospodarczych na zewnątrz, takich jak stosunki międzyregionalne”⁵. Dlatego też nowa jakość rozwoju społeczno-gospodarczego regionów białoruskich musi być przede wszystkim związana z poprawą ich konkurencyjności zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym, co w dużej mierze wiąże się z integracją regionów z gospodarką światową oraz rozwojem ich stosunków transgranicznych i międzyregionalnych. Dlatego należy położyć nacisk na zaangażowanie okręgów administracyjnych oraz małych i średnich miast w działalność gospodarczą na zewnątrz, która obejmuje również rozwój współpracy międzyregionalnej.

Jeśli chodzi o skuteczną koordynację współpracy między regionami białoruskimi i chińskimi, porozumienie podpisane w 2005 r. między rządem Republiki Białorusi a rządem Chińskiej Republiki Ludowej w sprawie zasad współpracy między organami wykonawczymi i administracyjnymi Republiki Białorusi a samorządami lokalnymi Chińskiej Republiki Ludowej, które przewidywało aktywne wspieranie rozwoju dwustronnej współpracy międzyregionalnej oraz „zawieranie⁶ odpowiednich umów, które nie stanowią traktatów międzynarodowych”.

⁴ Wspólne oświadczenie Chińskiej Republiki Ludowej i Republiki Białorusi [Zasób elektroniczny]. - 2005. - URL: www.fmprc.gov.cn/rus/wjdt/gb/t225267.htm

⁵ Filozofia i ideologia życia na Białorusi: podstawy teoretyczne modelu antykrzysowego i mechanizmy jego wdrażania / P. G. Nikitenko [i in.] // Narodowa Akademia Nauk Białorusi, Instytut Ekonomii. - Mińsk: Belarus. nauka, 2009. - C. 571.

Pierwsze działania mające na celu zorganizowanie systematycznej współpracy regionalnej między Białorusią a Chinami podjęto już w 2002 r., kiedy to Izba Handlowo-Przemysłowa Białorusi i Chiński Komitet Promocji Handlu Międzynarodowego opracowały plan działania na lata 2003–2004 mający na celu zintensyfikowanie współpracy handlowej i gospodarczej między Białorusią a Chinami. Dokument ten przewidywał przypisanie konkretnych prowincji chińskich do każdego z sześciu regionalnych oddziałów Białoruskiej Izby Handlowo-Przemysłowej oraz nawiązanie bezpośrednich kontaktów między władzami regionalnymi obu państw. Rok później podpisano umowy o współpracy między regionalnymi oddziałami Białoruskiej Izby Handlowo-Przemysłowej a podkomitetami Chińskiego Komitetu Promocji Handlu Międzynarodowego: Mińsk i prowincja Guangdong, Brześć i prowincja Yunnan, Homel i prowincja Liaoning, Grodno i prowincja Gansu, Mohylew i prowincja Jiangsu, Witebsk i prowincja Shandong.

Podczas 7. posiedzenia Białorusko-Chińskiej Komisji ds. Współpracy Handlowej i Gospodarczej, które odbyło się w listopadzie 2005 r., podkreślono, że nawiązanie szeroko zakrojonej współpracy regionalnej stanowi ważny czynnik sprzyjający ożywieniu dwustronnych stosunków handlowych i gospodarczych⁶. Wniosek ten potwierdzały również doświadczenia współpracy międzyregionalnej między Rosją a Chinami oraz między Kazachstanem a Chinami, która stała się istotnym czynnikiem znacznego wzrostu dwustronnej wymiany handlowej między tymi krajami. W tamtym czasie stosunki między regionami Białorusi i Chin nie odnotowały jeszcze żadnych znaczących sukcesów. Strony postanowiły zatem opracować długoterminowy program udziału strony białoruskiej w rozwoju zachodnich regionów Chin oraz odbudowie bazy przemysłowej prowincji północno-wschodnich, co zaowocowało przyjęciem memorandum z 7. posiedzenia komisji: „W dziedzinie współpracy regionalnej zapewnienie rozszerzenia bezpośrednich kontaktów między regionami Republiki Białorusi i Chińskiej Republiki Ludowej, zarówno na szczeblu władz

⁶ Umowa między rządem Republiki Białorusi a rządem Chińskiej Republiki Ludowej w sprawie zasad współpracy między organami wykonawczymi i administracyjnymi Republiki Białorusi a samorządami lokalnymi Chińskiej Republiki Ludowej [źródło elektroniczne]. – 2005. – URL: http://www.belaruschina.by/ru/belarus_china/legal.html

lokalnych, jak i środowisk biznesowych”⁷. Przewidywało to dostawy białoruskiego sprzętu rolniczego i drogowego do regionów chińskich, świadczenie usług inżynierskich, udział w modernizacji parku maszyn, tworzenie wspólnych produkcji oraz rozwój bazy usługowej dla sprzętu białoruskiego.

Ambitne cele wyznaczone w połowie pierwszej dekady nowego stulecia dla rozwoju współpracy regionalnej między Białorusią a Chinami znacznie pobudziły kontakty między stronami na poziomie prowincji i regionów, miast i powiatów. Odbłyły się dziesiątki wizyt między stronami, w wyniku których podpisano szereg dokumentów dwustronnych: umowy o nawiązaniu przyjaznych stosunków, współpracy, protokoły intencyjne dotyczące współpracy w dziedzinie gospodarki, handlu, nauki i technologii, kultury, sportu i zdrowia. W szczególności nawiązano stosunki partnerskie między regionem Brześćcia a prowincją Hubei, regionem Grodna a prowincją Gansu, miastami Baranowicze i Chibi, Brześć i Xiaogan, Homel i Huai'an, Mińsk i Changchun, Mohylew i Luoyang, a także dzielnica Zawodskij w Mińsku i dzielnica Jinzhou w mieście Dalian, dzielnica Moskowski w Mińsku i dzielnica Laoshan w mieście Qingdao. Ponadto podpisano umowy o współpracy w dziedzinie handlu, gospodarki, nauki i techniki, pomocy humanitarnej i kultury między innymi między regionem Witebsk a prowincją Heilongjiang, regionem Mińsk a miastem Chongqing, Mińskiem a Pekinem oraz Witebskiem a Harbinem. W obwodzie mohylewskim, po wizycie oficjalnej delegacji w prowincjach Henan i Jiangsu, zatwierdzono plan działania mający na celu wzmocnienie stosunków międzyregionalnych z tymi prowincjami w różnych dziedzinach działalności, aby zorganizować realizację porozumień zawartych podczas wizyty.

Współpraca regionalna rozwijała się szczególnie aktywnie w dziedzinie nauki i techniki, gdzie Państwowy Komitet ds. Nauki i Technologii Republiki Białorusi rozpoczął współpracę z komitetami ds. nauki i technologii chińskich miast Pekin, Tianjin, Harbin, Szanghaj, prowincji Shandong, Hubei oraz autonomicznego regionu Ningxia-Hui. Umowy o współpracy między Państwowym Uniwersytetem Białoruskim a Uniwersytetem Nauki i Technologii w Changchun, Państwowym

⁷ 7. posiedzenie komisji białorusko-chińskiej [Zasób elektroniczny]. - 2005. - URL: http://www.belaruschina.by/ru/committee/meeting/seventh_meeting.html

Uniwersytetem w Gomelu im. F. Skorina i Uniwersytetem Pedagogicznym w Xuzhou, Państwowym Uniwersytecie Transportowym Białorusi z Narodowym Laboratorium Tribologii Uniwersytetu Tsinghua, Uniwersytecie Nauki i Technologii w Nanjing, Uniwersytecie Centralnym Południa i Uniwersytecie Transportowym w Szanghaju. Nowe kolory zostały dodane do ogólnej palety współpracy międzyregionalnej między Białorusią a Chinami dzięki podpisaniu w 2007 r. umowy o współpracy między komitetem administracyjnym strefy rozwoju gospodarczego miasta Huai'an a administracją specjalnej strefy ekonomicznej „Gomel-Raton” oraz protokół intencyjny o współpracy między oddziałem Gomel Białoruskiej Izby Handlowo-Przemysłowej a oddziałem Huai'an Chińskiej Izby Handlowej. Wszystkie te fakty dobitnie świadczą o tym, że „spotkania i wymiana informacji podczas wzajemnych wizyt delegacji w ramach partnerstwa miast tworzą solidną podstawę dla komunikacji i wzajemnego zrozumienia między narodami naszych krajów, poszerzają ramy i obszary współpracy”⁸.

Poniższe fakty świadczą o szybkim rozwoju współpracy między Białorusią a Chinami w ostatnich latach. W marcu 2010 r. oba kraje zawarły szereg ważnych umów, które umożliwiły rozpoczęcie realizacji dużych projektów w dziedzinie kredytów i inwestycji. Łączna kwota linii kredytowej przyznanej Białorusi przez Chiny wynosi 15 mld dolarów. Oznacza to, że w nadchodzących latach dwustronna współpraca między Białorusią a Chinami osiągnie bezprecedensowy poziom, w tym również na szczeblu międzyregionalnym.

W październiku 2010 r. w Pekinie otwarto centrum montażowo-serwisowe joint venture AVIC- BelAZ „Kar'ernye Mashiny” Maszyny kopalniane. Joint venture zostało założone przez SA „BelAZ” i spółkę „CATIC Supply”, należącą do Chińskiej Korporacji Lotniczej. Na Białorusi projekt wspólnej produkcji kuchenek mikrofalowych z Chinami został zrealizowany przez przedsiębiorstwo „Midea-Horizon”, założone przez SA „Horizon” i chińską spółkę „Midea Group”, która odpowiada za jedną trzecią światowej sprzedaży kuchenek mikrofalowych.

Zawarcie umów kredytowych na finansowanie przez stronę chińską projektów

⁸ Gui Cheng, L. Kurs na partnerstwo między małymi i średnimi przedsiębiorstwami / L. Gui Cheng // Związek Przedsiębiorców. - 2009. - 4 listopada.

w regionach białoruskich, takich jak elektryfikacja odcinków linii kolejowych w regionach Homel i Mohylew, budowa zakładów produkcji celulozy bielonej siarczanem na bazie SA „Svetlogorsk CBK”, sody kalcynowanej, budowa przemysłowa mieszkań, nowych elektrowni w Berezovskaya i Łukomlskaya GRES, kompleks hotelowy „Pekin” w Mińsku. Łącznie „około stu projektów znajduje się obecnie na różnych etapach przygotowań”⁹. Wszystkie te ambitne plany rozwoju współpracy między Białorusią a Chinami jasno pokazują, że „współpraca z naszym chińskim przyjacielem ma dla nas znaczenie nie tylko strategiczne, ale jest również decydującym partnerstwem z największą potęgą światową. Osiągnęliśmy jakościowy postęp we współpracy inwestycyjnej. Rozpoczynamy realizację projektów unikalnych dla naszej gospodarki. I zamierzamy zintensyfikować te działania”¹⁰.

Oczywiste jest, że duch tych szybkich zmian w umacnianiu współpracy między Białorusią a Chinami jako całością musi odpowiadać strategii współpracy międzyregionalnej między Białorusią a Chinami w szczególności. Ale czy robi się wszystko, aby maksymalnie wykorzystać potencjał regionów obu krajów? Nie jest to proste pytanie. Według byłego ambasadora nadzwyczajnego i pełnomocnego Białorusi w Chinach, A. Tozika, współpraca regionalna „jest skuteczna i korzystna dla obu stron we wszystkich dziedzinach. Jednak jej potencjał nadal nie jest w pełni wykorzystywany. Chociaż stworzono całą podstawę regulacyjną i prawną dla takiej współpracy. <...> Niestety, nie wykracza to poza podpisywanie dokumentów i wizyty protokolarne. Wynika to w dużej mierze z braku zainteresowania z naszej strony. Dowodem na to jest fakt, że w ciągu czterech i pół roku, które spędziłem w Chinach, żaden z naszych gubernatorów nie odwiedził tego kraju”¹¹. Wydaje się, że problem nie polega tylko na liczbie wizyt, ale także na relacjach medialnych dotyczących współpracy regionalnej między Białorusią a Chinami, która obecnie ma niewykorzystany potencjał.

⁹ 11 października Aleksander Łukaszenko spotkał się z prezydentem Chińskiej Republiki Ludowej Hu Jintao [zasób elektroniczny]. - 2010. - URL: <http://president.gov.by/press80125.html>

¹⁰ Nasz historyczny wybór: niezależna, silna i prosperująca Białoruś: Przemówienie prezydenta Republiki Białorusi A.G. Łukaszenki podczas czwartego Ogólnobiałoruskiego Zgromadzenia Ludowego // SB-Białoruś dzisiaj. - 2010. - 7 grudnia.

¹¹ Tozik, A. Stosunki rozwijają się systematycznie i dynamicznie / A. Tozik // Respublika. - 2010. - 9 października.

Podczas wspomnianego powyżej 7. posiedzenia białorusko-chińskiej komisji międzyrządowej kompleksowe relacjonowanie przez media dwustronnych stosunków handlowych i gospodarczych zostało uznane za istotny czynnik zwiększający ich skuteczność. W związku z tym strona białoruska uznała za stosowne utworzenie strony internetowej komisji białorusko-chińskiej, a także publikowanie informacji o komisji na stronach internetowych chińskiego Ministerstwa Handlu, ambasady Białorusi w Pekinie oraz odpowiednio białoruskiego Ministerstwa Handlu i ambasady Chin w Mińsku.

Bardziej kompleksowe i systematyczne podejście do kwestii relacjonowania współpracy między Białorusią a Chinami w mediach przewidziano w umowie o współpracy w dziedzinie informacji i prasy między Ministerstwem Informacji Republiki Białorusi a Biurem Prasowym Rady Państwa Chińskiej Republiki Ludowej, w którym strony uzgodniły „regularną wymianę informacji, w szczególności na temat kwestii politycznych, gospodarczych i kulturalnych obu krajów, za pośrednictwem agencji informacyjnych, prasy, telewizji i innych mediów”¹². Dokument ten zawiera również porozumienie mające na celu promowanie wszelkimi środkami wymiany informacji, w tym wiadomości, biuletynów i publikacji drukowanych.

W tym kontekście szczególnie ważne jest rozwijanie wymiany informacji między regionalnymi mediami współpracujących jednostek terytorialnych Białorusi i Chin, ponieważ przynajmniej w naszej republice każda lokalna gazeta jest najczęściej czytany wydawnictwem w swoim regionie. W kontekście społeczeństwa informacyjnego w procesy decyzyjne dotyczące ważnych kwestii współpracy regionalnej powinny być zaangażowane nie tylko państwa i organizacje międzyrządowe, ale także media z regionów Białorusi i Chin, które powinny być elastycznym narzędziem pozwalającym zrozumieć bieżące i przyszłe wydarzenia. W rzeczywistości gazety nie tylko codziennie przekazują aktualności, ale także je interpretują. A czytanie wiadomości w interpretacji prasy „pozwala dostrzec zmieniający się świat, dostrzec trendy w globalnym rozwoju. Codzienne śledzenie

¹² Umowa o współpracy w dziedzinie informacji i prasy między Ministerstwem Informacji Republiki Białorusi a Biurem Prasowym Rady Państwa Chińskiej Republiki Ludowej [Zasób elektroniczny]. - 2005. - URL:

<http://www.pravo.levonevsky.org/bazaby/mdogov/megd0047.html>

aktualności włącza nas w współczesną przestrzeń informacyjną i zmusza do refleksji nad kierunkiem, w którym zmierza świat”¹³.

Rozwój szeroko zakrojonej współpracy regionalnej między Białorusią a Chinami prowadzi do zaangażowania coraz większej liczby osób w obu krajach, które zaczynają pracować w ramach dialogu międzyetnicznego, a nawet międzykulturowego, co z kolei stawia przed jego uczestnikami nowe, szczególne wymagania. W tym kontekście jednym z kluczowych zadań regionalnych mediów na Białorusi i w Chinach jest promowanie kultury dialogu wśród czytelników, widzów i słuchaczy. W rzeczywistości tylko wspólne i skoordynowane działania mające na celu stworzenie wspólnej przestrzeni społeczno-kulturowej i informacyjnej między Białorusią a Chinami pozwolą na pomyślny rozwój współpracy na wszystkich poziomach między przedstawicielami tak różnych cywilizacji lokalnych, jak cywilizacja chińska i cywilizacja słowiańska wschodnia. Białoruskie media i przedstawiciele międzynarodowego segmentu białoruskiego dziennikarstwa mogą i powinni być inicjatorami rozwoju konkretnych kreatywnych technologii w tej dziedzinie. Tym bardziej, że „wdrażanie „polityki wielokierunkowej” w różnych częściach świata odpowiada białoruskim tradycjom otwartości na i owocną współpracę z innymi społecznościami oraz obecnym obiektywnym warunkom w globalizującym się świecie”¹⁴.

Prasa regionalna jest z definicji nie tylko zwierciadłem odzwierciedlającym życie swoich regionów, ale także potężnym katalizatorem, który ma transformacyjny wpływ na dynamikę ich rozwoju. Dlatego też szczególnie ważne jest obecnie, aby ten segment mediów białoruskich i chińskich znalazł swoje miejsce w stosunkach między Białorusią a Chinami, aby w pełni przyczyniać się do zbliżenia narodów obu krajów i lepszego wzajemnego zrozumienia. „Moralizatorskie lekcje na łamach prasy regionalnej muszą ustąpić miejsca żywej dyskusji, pluralizmowi opinii, rozmowom,

¹³ Zasursky, Ya. N. Nowa dynamika rozwoju gazety / Ya. N. Zasursky // Biuletyn Uniwersytetu Moskiewskiego. Seria 10. Dziennikarstwo. - 2011. - Nr 3. - S. 6.

¹⁴ Bertosh, A. N. O perspektywach białoruskiej tożsamości narodowej w erze globalizacji / A. N. Bertosh // Tożsamość cywilizacyjna w erze globalizacji: międzynarodowa konferencja naukowa dla młodzieży 10 marca 2011 r., Mińsk / Biblioteka Narodowa Białorusi. - Mińsk, 2011. - s. 75.

różnym podejściom do współpracy międzyregionalnej i „¹⁵”. Jest to obiektywny wymóg naszych czasów: lokalne media muszą stać się środkiem międzynarodowego i międzyregionalnego porozumienia nie tylko na Białorusi, ale także w krajach partnerskich. Na razie są one dopiero na początku drogi do poruszania kwestii dotyczących współpracy między regionami Białorusi i Chin. Aby sprostać obecnym celom w zakresie rozwoju strategicznego partnerstwa między naszymi krajami, muszą one: po pierwsze, poświęcić znacznie więcej uwagi relacjonowaniu konkretnych kwestii dotyczących współpracy regionalnej; po drugie, połączyć wysiłki, aby towarzyszyć informacjom o szeroko zakrojonej współpracy między konkretnymi terytoriami obu krajów, która stała się rzeczywistością.

Aby rozwiązać ten problem, należy opracować, w ramach rozwoju istniejącej umowy o współpracy w dziedzinie informacji i prasy między Ministerstwem Informacji Republiki Białorusi a Biurem Prasowym Rady Państwa Chińskiej Republiki Ludowej, program współpracy międzyregionalnej w dziedzinie polityki informacyjnej i mediów, którego centralnym elementem mogłaby być współpraca mediów regionalnych, sformalizowana prawnie i skonsolidowana w ramach istniejącego już i wciąż rozwijającego się ruchu partnerstwa i współpracy między regionami, miastami i okręgami białoruskimi i chińskimi. Takie partnerstwo między mediami mogłoby przełożyć się na regularną publikację wyborów, stron, numerów i wydań specjalnych poświęconych realizacji konkretnych wspólnych projektów w dziedzinie handlu i gospodarki, nauki i techniki, edukacji i spraw społecznych, sportu i turystyki oraz innych. Biorąc pod uwagę, że „działalność wspólnych przedsiębiorstw, zarówno na terytorium Białorusi, jak i Chin, a także rozszerzenie współpracy na szczeblu regionalnym powinny w przyszłości stanowić ważny czynnik ożywienia dwustronnych stosunków handlowych i gospodarczych”¹⁶, taki program mógłby stać się niezbędnym ogniwem koordynacyjnym w nawiązywaniu ścisłej współpracy między regionalnymi mediami białoruskimi i chińskimi, której potencjał

¹⁵ Ovsepijan, R. P. Międzynarodowa prasa nowej Rosji niektóre aspekty jej funkcjonowania / R. P. Ovsepijan // Biuletyn Uniwersytetu Moskiewskiego. Seria 10. Dziennikarstwo. - 2011. - Nr 3. - s. 39.

¹⁶ 19 września Aleksander Łukaszenko spotkał się z przewodniczącym Stałego Komitetu Chińskiego Zgromadzenia Narodowego Wu Bangguo [Zasób elektroniczny]. - 2011. - URL: www.president.gov.by/press129303.html#doc

dopiero zaczyna być wykorzystywany przez dziennikarzy lokalnych publikacji obu krajów i kryje w sobie ogromne możliwości.

FOR AUTHOR USE ONLY

2 CECHY NOWEGO POZIOMU STOSUNKÓW STRATEGICZNYCH

Pierwsza dekada XXI wieku zajmuje wyjątkowe miejsce w najnowszej historii Chińskiej Republiki Ludowej. Właśnie w tym okresie „polityka międzynarodowa Pekinu zaczęła być postrzegana jako zbiór działań mających na celu umożliwienie krajowi uzyskanie statusu mocarstwa, które uczestniczy w kształtowaniu systemu międzynarodowego, a nie tylko reaguje na zachodzące w nim procesy”¹⁷. Właśnie w tym okresie Chiny zaczęły ustalać jako priorytety takie cele, jak tworzenie sieci partnerstw dwustronnych nie tylko w regionie Azji i Pacyfiku oraz Azji Środkowej, ale także w bardziej odległych regionach świata. Proces ten był oczywiście w dużej mierze wspierany przez globalizację, która „dała Chinom możliwość lepszego wykorzystania swoich zasobów wewnętrznych i zewnętrznych. Z jednej strony możliwe jest przyciągnięcie większego kapitału, technologii i zaawansowanych metod zarządzania, z drugiej strony możliwe jest „wyjście za granicę”, udział w inwestycjach transnarodowych, wykorzystanie zasobów zagranicznych”¹⁸.

W tym czasie sformułowano plan rozwoju chińskiej gospodarki na 11. pięcioletni plan, w którym po raz pierwszy położono nacisk na promowanie nowych sektorów związanych z zaawansowanymi technologiami. W październiku 2010 r. opublikowano plan rozwoju Chin na okres 12. planu pięcioletniego 2011–2015, w którym „priorytetowo potraktowano rozwój siedmiu strategicznych sektorów, które w idealnym przypadku powinny całkowicie zmienić strukturę chińskiej gospodarki. Są to technologie „czystej” energii, nowa generacja sprzętu telekomunikacyjnego, biotechnologie, sprzęt high-tech, nowe materiały, samochody hybrydowe i elektryczne”¹⁹.

W ramach swojej polityki zagranicznej „Chiny aktywnie promują stosunki międzypaństwowe z krajami rozwiniętymi, nawiązują dobre stosunki sąsiedzkie z

¹⁷ Mamonow, M. Bezwładność i innowacje w polityce zagranicznej Chin / M. Mamonow // [Zasób elektroniczny]. - 2010. - URL: <http://www.intertrends.ru/twenty-four/005.htm>

¹⁸ Podolko, E. Globalizacja w chińskiej polityce zagranicznej / E. Podolko // [Zasób elektroniczny]. - 2006. - URL: http://www.rau.su/observer/N8_2006/8_09.HTM

¹⁹ Zavadsky, M. Początkowa akumulacja technologii / M. Zavadsky // [Zasób elektroniczny]. - 2012. - URL: <http://expert.ru/expert/2012/12/pervonachalnoe-nakoplenie-tehnologii/>

państwami sąsiadującymi i aktywnie współpracują z krajami rozwijającymi się”²⁰, co w rzeczywistości jest wyrazem słynnej formuły „czterech filarów” polityki zagranicznej ChRL, w której „stosunki z wielkimi mocarstwami są kluczem, stosunki z krajami sąsiednimi są priorytetem, stosunki z krajami rozwijającymi się są podstawą, a instytucje wielostronne są forum”²¹.

Ogólnie rzecz biorąc, wszystko to miało znaczący wpływ na fakt, że w pierwszej dekadzie XXI wieku na świecie zaczęło się kształtować nowe środowisko handlowe, „z nowymi zasadami konkurencji w biznesie, innymi warunkami zatrudnienia i innymi modelami konsumpcji – środowisko, które zmieni linie frontów politycznych, gospodarczych i społecznych oraz postawi nowe wyzwanie przed narodami, przedsiębiorstwami i każdym z nas. <...> Jesteśmy świadkami ciągłego i szybkiego powstawania przyszłej potęgi światowej, dysponującej znacznymi zasobami, wysokimi ambicjami, silną pozycją rynkową oraz wszystkimi środkami finansowymi i technologicznymi dobrze rozwiniętej diaspory, charakteryzującej się wycuciem biznesowym”²².

To właśnie w połowie pierwszej dekady XXI wieku, jak wspomniano powyżej, położono „podwaliny” pod strategiczne partnerstwo między Chińską Republiką Ludową a Republiką Białorusi. Przypomnijmy, że 5 grudnia 2005 r. strony przyjęły wspólną deklarację, w której wyraziły determinację do „rozszerzenia współpracy na szeroką skalę w obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, <...> podjęcia skutecznych działań w celu opracowania nowych modeli współpracy”²³.

W następstwie wizyty prezydenta Białorusi w Chinach „handel między obydwojema krajami znacznie się zintensyfikował w 2005 r., a współpraca w zakresie kredytów i inwestycji została wzmocniona po wizycie w 2008 r. Obecnie strony

²⁰ Tsai Tsai, L. Polityka zagraniczna ChRL i perspektywy stosunków chińsko-rosyjskich / L. Tsai Tsai // Gospodarka światowa i stosunki międzynarodowe . - 2004. - Nr 9. - S. 86.

²¹ Mamonov, M. Bezwzględność i innowacje w polityce zagranicznej Chin / M. Mamonov // [Zasób elektroniczny]. - 2010. - URL: <http://www.intertrends.ru/twenty-four/005.htm>

²² Shenkar, O. Chiny w XXI wieku / O. Shenkar // [Zasób elektroniczny]. - 2005. - URL: <http://lib.meta.ua/book/25713/>

²³ Wspólne oświadczenie Republiki Białorusi i Chińskiej Republiki Ludowej z dnia 5 grudnia 2005 r. [Zasób elektroniczny]. - 2005. - URL:

http://www.belaruschina.by/ru/belarus_china/declaration.html

przechodzą do nowego etapu współpracy, obejmującego naukę i technologię, który jest bardzo obiecującą formą interakcji”²⁴. Innymi słowy, „współpraca dwustronna między obydwoma krajami nabiera charakteru ruchu, który nabiera tempa we wszystkich sektorach, w tym w energetyce, transporcie drogowym i projektach wymagających wysokiego poziomu intelektualnego”²⁵. Wystarczy powiedzieć, że pod koniec 2011 r. wartość dwustronnej wymiany handlowej między Białorusią a Chinami przekroczyła już trzy miliardy dolarów. W przyszłości wysiłki obu krajów „będą musiały koncentrować się na projektach high-tech i projektach o wysokim stopniu zaawansowania naukowego, które przyczynią się do modernizacji gospodarek i tworzenia 26 gałęzi przemysłu high-tech”.

Nie trzeba dodawać, że wszystkie te procesy muszą znaleźć odpowiednie odzwierciedlenie w białoruskich i chińskich mediach, ponieważ szybki rozwój szeroko zakrojonej współpracy białorusko-chińskiej prowadzi do zaangażowania coraz większej liczby osób po obu stronach. Tylko wspólne i skoordynowane działania mające na celu stworzenie wspólnej przestrzeni społeczno-kulturowej i informacyjnej między Białorusią a Chinami pozwolą na pomyślny rozwój tej współpracy. Jednak obecnie tempo rozwoju partnerstwa strategicznego między Białorusią a Chinami wyraźnie przewyższa tempo, w jakim procesy te są rozumiane przez dziennikarzy, przynajmniej przez dziennikarzy międzynarodowych, co może stać się dość poważnym problemem dla białoruskich mediów, które, jak pokazuje praktyka, czasami pozostają w tyle za wydarzeniami.

Pierwszy sygnał alarmowy w tej sprawie pojawił się już w lutym 2012 r., kiedy to podczas posiedzenia białoruskiej części międzypaństwowej komisji białorusko-chińskiej ds. współpracy handlowej i gospodarczej analizując przyczyny niepokojów społecznych w Białorusi w związku z pojawieniem się informacji o rzekomym planowanym wyburzeniu dzielnic mieszkalnych w rejonie chińsko-białoruskiego

²⁴ 10 października Aleksander Łukaszenko odwiedził Wystawę Światową „EXPO-2010” w Szanghaju [źródło elektroniczne]. – 2010. – URL:

<http://www.president.gov.by/press30106.html#doc>

²⁵ Białoruś liczy na rozszerzenie wspólnych projektów z Chinami – M. Miasnikowicz [Zasób elektroniczny]. – 2011. – URL:

<http://www.belarusechina.by/ru/news/2011/Deeember/09Deeember-839.html>

²⁶ Aleksander Łukaszenko spotkał się z wiceprzewodniczącym Stałego Komitetu Narodowego Zgromadzenia Ludowego Chińskiej Republiki Ludowej Lu Yongxiangiem [Zasób elektroniczny]. – 2012. – URL: http://www.president.gov.by/press_132936.html

parku przemysłowego, rząd musiał zdementować plotki i słusznie uznać ewidentny brak profesjonalizmu białoruskich dziennikarzy specjalizujących się w sprawach międzynarodowych: „Możliwe, że strona białoruska ponosi częściową odpowiedzialność za to, że nie wyjaśniła ludziom wszystkiego jasno od samego początku”²⁷. Wydaje się, że w tym konkretnym przypadku przedstawiciele międzynarodowego segmentu dziennikarstwa białoruskiego najwyraźniej nie mieli wystarczających kompetencji, aby zrozumieć tę nową dla nich sytuację, spowodowaną, jak już wspomniano powyżej, szybkim rozwojem strategicznej współpracy między Białorusią a Chinami. W najbliższej przyszłości takie sytuacje mogą jednak występować znacznie częściej, ponieważ skala współpracy między Białorusią a Chinami rośnie w tempie geometrycznym.

Rok 2012, który okazał się bardzo bogaty i owocny pod względem realizacji długoterminowych celów współpracy między Białorusią a Chinami, jest tego wymownym przykładem. „W ciągu pierwszych pięciu miesięcy tego roku eksport Białorusi do Chin wzrósł o prawie 11%. Pozytywnym zjawiskiem jest to, że nasze przedsiębiorstwa nie ograniczają się do handlu między sobą, ale rozwijają również współpracę w zakresie inwestycji i innowacji” – powiedział^{28,29}. Na początku tego roku Białoruś wraz z Chinami zrealizowała projekty inwestycyjne, w ramach których podpisano już umowy i porozumienia kredytowe o łącznej wartości 5,5 mld dolarów. „Ogólnie rzecz biorąc, Chiny są potencjalnie gotowe do realizacji wraz z Białorusią projektów inwestycyjnych o wartości około 16 mld dolarów. <...> Białoruś wykorzysta te linie kredytowe wyłącznie do realizacji bardzo dochodowych projektów”.

Wśród tych projektów można wymienić budowę pod klucz jednostki do produkcji energii w cyklu kombinowanym gazowo-parowym w elektrowni ciepłej Minsk-5, której umowa została podpisana we wrześniu 2008 r. z China National

²⁷ Białoruś realizuje wraz z Chinami projekty inwestycyjne o łącznej wartości 5,5 mld dolarów. - A. Tozik [źródło elektroniczne]. - 2012. - URL: <http://www.government.by/ru/content/4273/print>

²⁸ Premier Białorusi Michaił Miasnikowicz spotkał się z wiceprzewodniczącym Centralnej Rady Wojskowej Chińskiej Republiki Ludowej Xu Caihou [Zasób elektroniczny]. - 2012. - URL: <http://www.government.by/ru/content/4491>

²⁹ Białoruś realizuje wraz z Chinami projekty inwestycyjne o łącznej wartości 5,5 mld dolarów. - A. Tozik [Zasób elektroniczny]. - 2012. - URL: <http://www.government.by/ru/content/4273/print>

Corporation for Foreign Economic Cooperation, a finansowanie zapewnił kredyt z Narodowego Banku Rozwoju Chin. Kwota pożyczki wyniosła 260 mln euro. Przebudowa elektrowni trwała dwa lata, a w grudniu 2011 r. nowa jednostka wytwarzająca energię elektryczną została po raz pierwszy uruchomiona. Półtora miesiąca później elektrownia osiągnęła swoją moc znamionową. Realizacja tego projektu pozwoli zaoszczędzić co najmniej 141 000 ton ekwiwalentu paliwowego rocznie w produkcji energii elektrycznej w sieci energetycznej, co zmniejszy roczne wydatki walutowe na zakup gazu ziemnego o ponad 20 milionów dolarów. Doceniając skuteczność współpracy z chińskimi partnerami w tym konkretnym przypadku, strona białoruska wyraziła nawet chęć „budowy czwartego bloku w Mińsku, w rejonie Krasny Bor, gdzie obecnie występują duże obciążenia ciepłne. <...> Do końca 2012 r. możliwe będzie podpisanie umowy. <...> W ramach obiecujących projektów inwestycyjnych Ministerstwo Energii planuje przyciągnąć na zasadach konkurencyjnych około 1 mld dolarów chińskich inwestycji w latach 2012–2015.³⁰

Współpraca z Chinami w zakresie inwestycji pozwoliła stronie białoruskiej technąć nowe życie w rozwój przemysłu cementowego w kraju. Już w 2007 roku rząd białoruski postawił sobie za cel zwiększenie rocznej produkcji cementu przez przedsiębiorstwa krajowe do 10 milionów ton. Aby to osiągnąć, uruchomiono projekty inwestycyjne z udziałem Chin. Projekty te przewidywały utworzenie nowych linii technologicznych do produkcji cementu metodą „suchą” o wydajności 1,8 mln ton a każda oraz sekcji przygotowania węgla z przejściem istniejących linii klinkierowych z gazu ziemnego na węgiel. Taka linia została uruchomiona wiosną 2012 roku w przedsiębiorstwie „Krasnoselskstroy Materiały”. Na dzień 1 lipca budowa podobnej linii była praktycznie zakończona w białoruskiej cementowni w Kostyukovich. Dzięki realizacji tego projektu przy udziale chińskich inwestorów 255 osób uzyskało dobrze płatną pracę. W przedsiębiorstwie „Krichevcementnoshifer” uruchomienie nowej linii planowano na 1 maja 2013 r. Realizacja wszystkich tych projektów pozwoli zwiększyć produkcję cementu na Białorusi do 10 mln ton w 2015

³⁰ Aleksander Łukaszenko odbył podróż służbową do regionu Mińska [źródło elektroniczne]. – 2012. – URL: <http://www.embassybel.ru/news/877185672a37.html>

r. Jego zużycie na rynku krajowym powinno osiągnąć około 4 mln ton.

Białoruski przywódca „zapropomował Chinom utworzenie produkcji wyrobów z betonu zbrojonego na bazie wolnych terenów położonych w pobliżu białoruskiej cementowni”³¹. Logika tej propozycji jest zrozumiała. Chińska firma Citic, która pomaga w modernizacji białoruskich cementowni, realizuje w niektórych krajach europejskich projekty, w ramach których produkty z betonu zbrojonego są importowane z Chin. Oczywiście jest, że produkcja tych samych wyrobów na Białorusi i ich późniejsza dostawa do Europy może być bardzo korzystna zarówno dla chińskiej firmy, jak i jej białoruskich partnerów, ponieważ produkty nowej fabryki będą przeznaczone głównie na eksport. Oznacza to nowe miejsca pracy i dochody w walucie obcej.

Kontynuując temat budownictwa, należy wspomnieć o innych projektach bezpośrednich inwestycji, które przebiegają zgodnie z planem: budowa kompleksu mieszkaniowego „Lebyazhy” w Mińsku oraz kompleksu hotelowego „Pekin”. Ponadto strona białoruska zaproponowała „chińskiemu kapitałowi przybycie do Mińska w celu realizacji projektu „Minsk-City”³² i odnotowała zainteresowanie i zasadniczą gotowość swoich partnerów do rozmów do pomocy w znalezieniu chińskich przedsiębiorstw, które chciałyby uczestniczyć w tym projekcie.

Innym ważnym projektem w ramach umów kredytowych zawartych z Narodowym Bankiem Rozwoju Chin jest modernizacja techniczna filii „Dobrush Paper Mill Hero of Labour” spółki akcyjnej „Société de gestion du holding « Belarussian Wallpaper»”, gdzie planowana jest budowa kompleksu do produkcji tektury trójwarstwowej i niepowlekanej. Infrastruktura tego kompleksu obejmuje: „fabrykę produkcji chemiczno-termomechanicznej bielonej masy celulozowej przeznaczonej do wykorzystania w produkcji tektury, elektrociepłownię, giełdę leśną, fabrykę maszyn do produkcji tektury, instalacje do oczyszczania ścieków oraz zakład uzdatniania wody”³³. Będzie produkować 200 000 ton tektury rocznie do produkcji

³¹ 10 sierpnia Aleksander Łukaszenko odwiedził białoruską cementownię w rejonie Kostyukovichy [źródło elektroniczne]. – 2012. – URL: <http://www.president.gov.by/press139289.html>

³² A. Tozik omówił z wiceministrem handlu ChRL realizację dużych projektów inwestycyjnych [źródło elektroniczne]. - 2012. - URL: <http://www.government.by/ru/content/4333>

³³ Finansowanie projektu budowy papierni w Dobrush wyniesie 296,3 mln dolarów i 328,6 mln

opakowań dla przemysłu poligraficznego, farmaceutycznego, kosmetycznego i spożywczego.

Wśród innych symbolicznych projektów współpracy między Białorusią a Chinami warto wspomnieć o utworzeniu nowej fabryki farmaceutycznej do produkcji leków z wykorzystaniem nowoczesnych technologii biotechnologicznych, a także o budowie fabryki samochodów osobowych, planowanej na terenie zakładu produkcyjnego SA „Fabryka w Borysowie „Autogidrouysilitel” we współpracy z chińską firmą „GEELY”. „W latach 2012–2015 planowana jest budowa nowej fabryki o zdolności produkcyjnej do 60 000 samochodów osobowych, a następnie, w latach 2015–2016, zwiększenie zdolności produkcyjnej fabryki do 120 000 samochodów”³⁴.

Jednak najbardziej ambitnym projektem w zakresie współpracy belgijsko-chińskiej

powinien być projekt chińsko-białoruskiego parku przemysłowego, który będzie zajmował powierzchnię ponad 80 kilometrów kwadratowych w dzielnicy Smolevichi w regionie Mińska. Według głowy państwa białoruskiego, obecnie ważne jest, aby „nie przegapić możliwości, jakie stwarza utworzenie chińsko-białoruskiego parku przemysłowego i uzyskanie bezprecedensowej chińskiej linii kredytowej”^{35,36}. Działalność parku będzie koncentrować się na rozwoju takich sektorów, jak budowa maszyn, chemia precyzyjna, biomedycyna, sprzęt AGD i elektronika. Głównymi rynkami zbytu dla produkowanych tu innowacyjnych produktów powinny być kraje Wspólnoty Niepodległych Państw i Europa. Oczekuje się, że osiedlą się tu nie tylko Chińczycy, ale także Europejczycy producenci: „Rząd białoruski rozpatruje już propozycje głównych światowych przedsiębiorstw, które są gotowe uczestniczyć w tym projekcie”.

chińskich juań [źródło elektroniczne]. – 2012. – URL:

<http://www.government.by/ru/content/4506>

³⁴ W Borysowie premier Republiki Białorusi Michaił Miasnikowicz odwiedził miejsce przyszłej budowy fabryki samochodów osobowych [źródło elektroniczne]. - 2012. - URL: <http://www.government.by/ru/content/4338>

³⁵ Aleksander Łukaszenko przedstawił nowego ministra spraw zagranicznych Władimira Makieję [źródło elektroniczne]. - 2012. - URL: <http://www.president.gov.by/press132524.html>

³⁶ Białoruś i Chiny dysponują rezerwami umożliwiającymi rozszerzenie współpracy handlowej i gospodarczej - M. Miasnikowicz [Zasób elektroniczny]. - 2012. - URL: <http://government.gov.by/ru/content/4400>

Do tej pory wszystkie kwestie organizacyjne związane z utworzeniem tego parku przemysłowego na Białorusi zostały już rozwiązane: przygotowano niezbędną dokumentację regulacyjną, utworzono administrację parku i zarejestrowano białorusko-chińską spółkę joint venture odpowiedzialną za rozwój parku. Ważnym czynnikiem decydującym o powodzeniu tego projektu jest fakt, że „dwa największe chińskie banki, Narodowy Bank Rozwoju Chin oraz Chiński Bank Eksportowo-Importowy, wyraziły zainteresowanie finansowaniem projektu. Umowa o współpracy w zakresie realizacji tego projektu została już zawarta z tym ostatnim, a podobna umowa zostanie podpisana z Narodowym Bankiem Rozwoju w ciągu najbliższych miesięcy”³⁷.

Ponadto chińsko-białoruski park przemysłowy stanie się największym projektem realizowanym w naszym kraju przez China Engineering Corporation i jej spółkę macierzystą, China National Machinery Industry Corporation. O powadze intencji tych chińskich struktur handlowych świadczy również fakt, że planują one realizację w naszej republice szeregu innych projektów, wśród których wyróżniają się: budowa fabryki produkcji celulozy bielonej siarczanem na bazie SA „Svetlogorsk Cellulose and Paper Mill” o wydajności 400 000 ton rocznie; budowa hotelu w Svetlogorsku z bezpośrednimi inwestycjami zagranicznymi; utworzenie białorusko-chińskiej organizacji projektowej.

Ważną tendencją obserwowaną ostatnio w zakresie zacieśniania współpracy między Białorusią a Chinami w dziedzinie inwestycji i innowacji jest aktywny udział przedstawicieli regionów obu krajów w tym procesie. Przypomnijmy, że kilka lat temu w strefie produkcji zaawansowanych technologii w chińskim mieście Changchun, centrum administracyjnym prowincji Jilin, utworzono białorusko-chiński park technologiczny, w ramach którego około piętnaście przedsiębiorstw utrzymuje długotrwałe relacje z białoruskimi organizacjami naukowymi i innowacyjnymi. Wśród wspólnych projektów można wymienić utworzenie przedsiębiorstw produkujących sprzęt medyczny i laserowy, a także precyzyjne silniki elektryczne. W

³⁷ A. A. Tozik spotkał się z delegacją chińskiej firmy SAMSE [Zasób elektroniczny]. - 2012. - URL: <http://www.government.by/ru/content/4561>

pierwszej fazie w Changchun przeznaczono około 30 hektarów terenu pod budowę biur i pomieszczeń produkcyjnych w tym parku technologicznym. W przyszłości może zostać przeznaczone dodatkowe 30 hektarów³⁸.

W innej chińskiej prowincji, Heilongjiang, w jej centrum administracyjnym Harbin, z powodzeniem działają joint venture utworzone w 2010 r. w celu produkcji kombajnów zbożowych z udziałem PO „Gomselmash” i ciągników z udziałem PO „Minsk Tractor Works”: „W 2011 roku sprzedano ponad 400 kombajnów do kukurydzy i paszy oraz 50 ciągników. Stopień lokalizacji produkcji wzrasta, osiągając 50% w przypadku kombajnów zbożowych i 15% w przypadku ciągników. <...> Rentowność przedsiębiorstw pozwala inwestować w ich przyszły rozwój, zwiększać moce produkcyjne i aktywniej promować produkowane wyroby na rynku chińskim”^{39,40}. Obecnie rozważa się zarówno rozszerzenie tej produkcji, jak i rozpoczęcie nowych wspólnych projektów. W szczególności rozważa się możliwość produkcji w Chinach białoruskich kombajnów zbożowych i innego sprzętu, dlatego Białoruś „jest zainteresowana rozwojem partnerstwa z Harbinem, a poprzez nie dostępem do „⁴⁰ innych rynków w regionie”.

Równie ważne wydaje się zacieśnienie współpracy naukowej, technicznej, przemysłowej i handlowej między Białorusią a chińską prowincją Guangdong, gdzie znajduje się firma Midea Group, która w 2008 r. utworzyła na Białorusi spółkę joint venture zajmującą się produkcją złożonych urządzeń gospodarstwa domowego. Kiedy strona chińska przekonała się o wiarygodności i perspektywach współpracy z SA „Horizon” w ramach tego joint venture, w 2009 roku zwiększyła swój udział w nim z 30 do 51%. Wyraża już zamiar utworzenia nowych zakładów produkcyjnych na terytorium Białorusi, w szczególności w ramach chińsko-białoruskiego parku przemysłowego.

³⁸ 10 października Aleksander Łukaszenko odwiedził wystawę światową „EXPO-2010” w Szanghaju [źródło elektroniczne]. - 2010. - URL: <http://www.president.gov.by/press30106.html#doc>

³⁹ A. Tozik spotkał się z prezesem spółki „Harbin Dongjin Group” Zhangiem Daqunem [Zasób elektroniczny]. - 2012. - URL: <http://www.government.by/ru/content/4399>

⁴⁰ Pierwszy wicepremier Białorusi Władimir Semashko spotkał się z delegacją Chińskiej Republiki Ludowej [źródło elektroniczne]. - 2012. - URL: <http://www.government.by/ru/content/4480>

Prowincja Guangdong jest również interesująca dla białoruskich producentów, ponieważ jest największym odbiorcą układów scalonych produkowanych przez SA „Integral”. W tej samej prowincji znajdują się siedziby liderów nie tylko chińskiego, ale i światowego rynku telekomunikacyjnego, a mianowicie firm „Huawei” i „ZTE”. Na Białorusi są one znane przede wszystkim z dostaw sprzętu telekomunikacyjnego. W maju 2012 r. firma ZTE podpisała z stroną białoruską memorandum w sprawie utworzenia przedsiębiorstwa produkcyjnego w chińsko-białoruskim parku przemysłowym w celu promowania swoich technologii i elektronicznych etykiet. Krótko mówiąc, wymiana naukowa i techniczna z tą prowincją rozwija się bardzo aktywnie. W tym kontekście realizowane są wspólne projekty w dziedzinie technologii mikroprocesorów, programowania i nowych materiałów.

Perspektywy współpracy otwierają się również w dziedzinie farmaceutyki, rozwoju systemów zarządzania i oprogramowania. W szczególności dziesiąte posiedzenie białorusko-chińskiej komisji międzyrządowej ds. współpracy w dziedzinie nauki i technologii w maju 2012 r. zakończyło się podpisaniem porozumienia między Białoruskim Narodowym Uniwersytetem Technicznym a Instytutem Technicznym Linyang w prowincji Guangdong w sprawie wymiany wyników działalności naukowej i technicznej oraz doświadczeń w zakresie industrializacji. Przy tej samej okazji podpisano protokół intencyjny dotyczący prowadzenia wspólnych badań w zakresie rozwoju inteligentnego systemu zarządzania sytuacjami kryzysowymi pomiędzy spółką Agat - Systemy Zarządzania a Uniwersytetem w Jinan. Poruszono również kwestię konieczności utworzenia rady zarządzającej współpracą naukową i techniczną pomiędzy Białorusią a prowincją Guangdong. Obecnie, w ramach intensyfikacji prac nad utworzeniem chińsko-białoruskiego parku przemysłowego, prowincja jest szczególnie zainteresowana zacieśnieniem współpracy z regionem Mińska. Jak zauważył gubernator prowincji Guangdong, Zhu Xiaodan, „nie chodzi tylko o zwiększenie wolumenu wymiany handlowej, ale także o realizację wzajemnych inwestycji. Ponadto istnieje potencjał rozwoju współpracy w dziedzinie nauki i technologii, edukacji, kultury i turystyki”.

Jak widać, strategiczne partnerstwo między Białorusią a Chinami nabiera coraz bardziej widocznych praktycznych kształtów. Fakt ten stawia przed przedstawicielami

białoruskiej i chińskiej prasy międzynarodowej konkretne zadania. W ramach realizacji planów i projektów o tak szerokim zasięgu media obu krajów muszą bez wątpienia wyposażać się w nową, innowacyjną treść, a ich współpraca powinna zmierzać do stworzenia wspólnej białorusko-chińskiej przestrzeni medialnej jako przestrzeni relacji informacyjnych i integracji, której formy i metody muszą być opanowane przede wszystkim przez dziennikarzy międzynarodowych. Opracowując nowe kreatywne strategie dotyczące tematów współpracy między Białorusią a Chinami, muszą oni przede wszystkim opierać się na wszystkich dostępnych informacjach, aby uzyskać pełny i wiarygodny obraz sytuacji. Sprzyjać to będzie pojawianiu się produktywnych i trafnych pomysłów dziennikarskich, których, jak wskazano powyżej, w obecnej sytuacji wyraźnie brakuje w międzynarodowym segmencie dziennikarstwa białoruskiego.

FOR AUTHOR USE ONLY

3 ROZWÓJ WSPÓŁPRACY W OPARCIU O HANDEL I WSPÓŁPRACĘ

XVIII Kongres Komunistycznej Partii Chin, który odbył się jesienią 2012 r. i zapewnił przekazanie władzy w najbardziej zaludnionym kraju świata nowemu pokoleniu chińskich przywódców, jasno pokazał, że Pekin będzie opierał się na nowym rodzaju globalnego partnerstwa, aby rozwiązać problemy polityczne, gospodarcze, wojskowe i dyplomatyczne, przed którymi stoi. Istotą tego partnerstwa jest to, że „każdy kraj dąży nie tylko do rozwoju własnego, ale także innych krajów”⁴¹⁴². Tym bardziej, że „w dziedzinie rozwoju społeczno-gospodarczego głównym zadaniem pozostaje kontynuacja reform gospodarczych, przyspieszenie przejścia do nowego modelu rozwoju gospodarczego, wzmocnienie sektora realnej gospodarki i zbudowanie średnio zamożnego społeczeństwa do 2020 r.”⁴³.

Innymi słowy, współczesne Chiny wychodzą od rzeczywistych warunków i możliwości pozytywnej współpracy międzypaństwowej, która obejmuje trzy elementy: „Po pierwsze, ochrona własnych interesów narodowych przy jednoczesnym poszanowaniu interesów zagranicznych, ponieważ oba te elementy są niezbędne. Po drugie, współistnienie konkurencji i współpracy, sprzeczności i ustępstw, przy czym współpraca musi być szczerą, ustępstwa rozsądne, a konkurencja musi pozostawać w ramach przyjętych zasad. I po trzecie, wzajemna lub wspólna korzyść, w której nie może być jednostronnej przewagi”⁴³. Właśnie w ten sposób rozwijają się obecnie stosunki między Chińską Republiką Ludową a Republiką Białorusi, w ramach których strony wychodzą z założenia, że „wspólne interesy należy doceniać, rozwijać i chronić, aby się umacniały i rozszerzały, jako wspólne dobro”⁴⁴.

W 2010 r. podczas wizyty w Mińsku obecny prezydent Chińskiej Republiki Ludowej Xi Jinping podkreślił już, że „w ciągu 18 lat stosunków dyplomatycznych między Białorusią a Chinami dynamika współpracy dwustronnej osiągnęła takie

⁴¹ Chevyrev, I. Polityka zagraniczna Chin: kontury chińskiego porządku światowego / I. Chevyrev // [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: <http://warfiles.ru/show-21017-vneshnyaya-politika-kitavskontury-kitavskogo-miroporyadka.html>

⁴² Titarenko, M. L. XVIII Kongres Komunistycznej Partii Chin: cechy szczególne, problemy, główne decyzje, doświadczenia / M. L. Titarenko // [Zasób elektroniczny]. - 2012. - URL: <http://www.gup.ru/events/news/lections/titarenko-lection-1.php>

⁴³ Sui, Yu. Chiny w marszu / Yu. Sui // Belarousskaya Duma. - 2011. - Nr 9. - S. 24.

⁴⁴ Bingo, D. Na drodze do pokojowego rozwoju / D. Bingo // Belaruskaya Dumka. - 2011, - nr 4. - str. 35.

wyniki, że można ją uznać za wzór dla innych państw”. <...> Uważamy Białoruś za wiarygodnego partnera i lojalnego przyjaciela, z którym rozwój stosunków pozostanie zawsze stanowczą i niezmienną polityką chińskiego rządu”⁴⁵. Przy tej okazji strona chińska wyraźnie wyraziła chęć rozwoju potencjału wzajemnej wymiany handlowej i promowania współpracy w ramach wielkoskalowych projektów, poprawiając tym samym poziom współpracy dwustronnej, którą sam Xi Jinping określił jako „bezprecedensową” podczas spotkania z białoruskim przywódcą w lipcu 2013 roku.

I rzeczywiście, w Białorusi realizowanych jest obecnie ponad 20 dużych projektów inwestycyjnych z Chinami o łącznej wartości prawie 6,5 mld dolarów. W 2012 r. zakończono wspólne projekty rozpoczęte trzy do pięciu lat temu, takie jak modernizacja drugiej i piątej elektrowni ciepłej w Mińsku oraz budowa dwóch cementowni w obwodach grodzieńskim i mohylewskim. Kilka innych projektów, w tym budowa dwóch bloków o mocy 400 MW w elektrowniach w Berezowie i Łukomlu, elektrownia wodna w Witebsku, budowa cementowni w Krichewie, elektryfikacja dwóch odcinków białoruskiej linii kolejowej oraz dostawa elektrycznych lokomotyw towarowych, weszły w fazę aktywnego wdrażania, co w tym przypadku oznacza dostosowanie dokumentacji projektowej, dostawę sprzętu i wykorzystanie środków finansowych.

Podczas 13. posiedzenia białorusko-chińskiej komisji ds. współpracy handlowej i gospodarczej, które odbyło się w Mińsku jesienią 2012 r., poruszono już kwestię przyspieszenia realizacji szeregu innych projektów korzystających z bezpośrednich inwestycji chińskich: budowa kompleksu hotelowego „Pekin”, dzielnicy mieszkaniowej w mikrodzielnicy „Lebyazhy” stolicy Białorusi, utworzenie i rozwój białorusko-chińskich przedsiębiorstw „Belji” i „Midea-Horizon”, a także przyciągnięcie „bezpośrednich inwestycji chińskich w nowe projekty w dziedzinie rolnictwa i przemysłu spożywczego – utworzenie na Białorusi przedsiębiorstw zorientowanych na eksport, zajmujących się uprawą i przetwórstwem lnu i

⁴⁵ Białoruś i Chiny zawarły kontrakty o wartości 3,4 mld dolarów [Zasób elektroniczny]. - 2010. - URL: <http://president.gov.by/press80163.html#doc/>

ziemniaków”⁴⁶. W tym samym duchu można wymienić zamiary chińskiej spółki „Sum Star Group Corporation” dotyczące zakupu produktów spółki akcyjnej „GrodnoAzot” – kaprolaktamu i poliamidu – o łącznej wartości 38 mln dolarów oraz produkcji elektrycznego układu napędowego prądu przemiennego do wywrotek białoruskiej fabryki samochodów.

W kwietniu 2013 r. rząd białoruski rozpoczął rozmowy z chińskimi środowiskami biznesowymi na temat obiecujących projektów inwestycyjnych „w dziedzinie elektroniki radiowej, obróbki drewna, wykorzystania energii słonecznej w rolnictwie, energii wiatrowej, budowy kolei dużych prędkości na Białorusi, a także w sektorze bankowym”⁴⁷. Wspomnienie o sektorze bankowym na tej liście jest szczególnie istotne, ponieważ praktycznie całe partnerstwo między Białorusią a Chinami opiera się na szerokiej gamie projektów inwestycyjnych. Białoruś ma zatem wszelkie powody, aby chińskie banki aktywniej wchodziły na rynek białoruski. W tym kontekście strona białoruska wyraziła już zamiar „udzielenia pomocy w rejestracji chińskiego banku na Białorusi lub rozwiązania kwestii sprzedaży białoruskiego banku lub części jego akcji chińskim bankom komercyjnym. Pieniądze te mogłyby być aktywnie wykorzystywane na Białorusi, w szczególności w chińsko-białoruskim parku przemysłowym”⁴⁸.

Interesująca jest również propozycja Białorusi dotycząca utworzenia białorusko-chińskiego funduszu inwestycyjnego oraz stworzenia korzystnych warunków dla realizacji wspólnych projektów na Białorusi. Wiadomo, że łączna wartość projektów Białorusi i Chin szacowana jest obecnie na 16 mld dolarów. Jednak tylko dwa projekty są realizowane dzięki bezpośrednim inwestycjom Chin. Dlatego strona białoruska wzywa chińskich biznesmenów do bardziej aktywnego inwestowania w gospodarkę Białorusi i „współpracy nie tylko przy użyciu zasobów kredytowych, ale także bezpośrednich inwestycji, <...> należy zatem przejść od

⁴⁶ Posiedzenie białorusko-chińskiej komisji ds. współpracy handlowej i gospodarczej odbyło się 30 października [Zasób elektroniczny]. - 2012. - URL: <http://www.government.by/ru/content/4666>

⁴⁷ Anatolij Tozik spotkał się z przedstawicielami chińskiego świata biznesu [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: <http://www.government.by/ru/content/4985>

⁴⁸ Michaił Miasnikowicz spotkał się z wiceministrem handlu Chin [źródło elektroniczne]. - 2012. - URL: <http://www.government.by/ru/content/4664>

kredytów do inwestycji”⁴⁹. W tym kontekście perspektywy współpracy z chińską firmą CITIC wydają się bardzo obiecujące. Firma ta nie tylko buduje nowoczesne linie produkcyjne cementu na terenie Białorusi, ale także planuje utworzenie w tym kraju zakładów produkcyjnych w dziedzinie materiałów budowlanych, infrastruktury, elektrowni słonecznych i rolnictwa.

Innym ważnym partnerem w realizacji wspólnych projektów inwestycyjnych na Białorusi jest chińska państwowa firma Sinomach zajmująca się budową maszyn, jedna z największych chińskich przedsiębiorstw państwowych, która opracowuje i produkuje urządzenia do budowy maszyn. Założona w 1997 r. i podlegająca bezpośrednio Państwowemu Komitetowi Kontroli i Zarządzania Majątkiem Publicznym, Sinomach realizuje projekty jako generalny wykonawca, eksportuje i importuje sprzęt, świadczy usługi w dziedzinie budownictwa miejskiego, telekomunikacji, metalurgii, przemysłu stocznioowego, petrochemicznego, budowy maszyn, lotnictwa

, energetyki elektrycznej, budowy maszyn rolniczych, materiałów budowlanych i przemysłu lekkiego. Wystarczy powiedzieć, że firma ma ponad 50 filii, ponad 140 przedstawicielstw i oddziałów działających w różnych krajach świata. W samej Białorusi firma jest już zaangażowana w projekty o łącznej wartości 1,7 mld dolarów. Jednym z nich jest budowa fabryki produkcji celulozy bielonej siarczanem w Svetlogorsku. A strona białoruska „chce zaangażować Sinomach w projekty systemowe w dziedzinie budowy maszyn”⁵⁰. Chodzi w szczególności o projekty pogłębionej współpracy przemysłowej w zakresie produkcji ciągników, łożysk, budowy obrabiarek i przemysłu elektrotechnicznego.

W regionie Mohylew chińskie inwestycje zostaną przeznaczone na rozwój energii alternatywnych. W tym celu podpisano już umowę o współpracy między regionalnym komitetem wykonawczym w Mohylewie a China Nuclear Energy Engineering Company, której strona białoruska przyznała prawo do realizacji projektów związanych z instalacjami do produkcji energii elektrycznej z paneli

⁴⁹ Chińska firma CITIC gotowa do rozszerzenia współpracy z Białorusią [Zasób elektroniczny]. - 2012. - URL: <http://www.eogovernment.by/ru/content/4692>

⁵⁰ Michaił Miasnikowicz spotkał się z prezesem zarządu firmy Sinomach [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5132>

słonecznych o łącznej mocy co najmniej 300 MW. We wrześniu 2013 r. planowano podpisanie z chińską stroną umowy inwestycyjnej dotyczącej realizacji pilotażowego projektu budowy elektrowni wykorzystującej panele słoneczne, która zostanie zlokalizowana w wolnym obszarze gospodarczym „Mohylew”, gdzie do końca 2015 r. planowane jest otwarcie fabryki produkującej panele słoneczne. Perspektywy tej współpracy są następujące: „Aby kontynuować realizację projektów przewidujących uruchomienie do 2018 r. elektrowni wykorzystujących panele słoneczne o mocy co najmniej 10 MW, potrzeba 6–7 dodatkowych lokalizacji”⁵¹. W związku z tym władze regionu Mohylew zaproponowały wykorzystanie potencjału sześciu okręgów dotkniętych awarią elektrowni jądrowej w Czarnobylu. Kwestia czystej energii ma bowiem szczególne znaczenie dla tych terytoriów. Fakt, że takie inwestycje cieszą się pełnym poparciem państwa na Białorusi, może również odegrać ważną rolę w realizacji tego projektu.

Temat współpracy między Białorusią a Chinami w dziedzinie energii, gdzie realizowane są już projekty o łącznej wartości 1,7 mld dolarów, bardzo wymownie uzupełnia fakt, że w lipcu 2013 r. oba kraje zatwierdziły projekt umowy kredytowej przewidującej udzielenie kredytu konsumpcyjnego na preferencyjnych warunkach na realizację projektu „Budowa elektrowni jądrowej w Republice Białorusi w systemie . Dostawa energii elektrycznej i podłączenie do sieci energetycznej”, na mocy którego strona białoruska zamierza pozyskać 323,8 mln dolarów od Chińskiego Banku Importowo-Eksportowego na okres 15 lat w latach 2013–2018. Rok wcześniej, w sierpniu 2012 r., spółka RUP „Grodnoenergo” i chińska spółka NCPE zawarły umowę przewidującą „kompleksową budowę i przebudowę linii wysokiego napięcia 330 kV, budowę i przebudowę podstacji 330 kV sieci dystrybucji energii elektrycznej elektrowni jądrowej, w tym projektowanie, budowę, przebudowę, dostawę i montaż urządzeń, prace związane z uruchomieniem, testami, szkoleniem personelu, oddaniem obiektu do eksploatacji i konserwacją w okresie gwarancyjnym”⁵².

⁵¹ Tkacheva, O. Rozwój energii alternatywnej w obwodzie mohylewskim dzięki chińskim inwestycjom / O. Tkacheva // [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: <http://www.belta.by/ru/all-news/regions/Razvivat-alternativnuu-energetiku-v-Mogilevskoi-oblasti-namereny-s-pomoschiu-kitai-skix-investitsii-i-628285.html>

⁵² Białoruś i Chiny zatwierdziły projekt umowy w sprawie preferencyjnego kredytu na budowę linii

Ciekawe perspektywy współpracy między Białorusią a Chinami otwierają się w dziedzinie transportu kolejowego, lotniczego i drogowego. W szczególności białoruskie koleje realizują już szereg projektów inwestycyjnych, w tym zakup dwuczęściowych lokomotyw elektrycznych, produkowanych przez fabrykę lokomotyw elektrycznych w Datong, przy wsparciu

. Dwuczęściowa lokomotywa elektryczna BKG-1 może przewozić pociągi towarowe o masie do 9000 ton, w zależności od profilu torów i prędkości. Wykorzystanie tego typu taboru na białoruskich kolejach pozwoli znacznie zwiększyć ich możliwości w zakresie transportu tranzytowego towarów, zwiększyć przepustowość i obniżyć koszty eksploatacji. Pierwsze lokomotywy elektryczne tego typu przybyły z Chin w maju 2012 roku. Zostały one wprowadzone do eksploatacji na zelektryfikowanych odcinkach Mińsk-Brześć, Mińsk-Orsza i Mińsk-Mołodeczno, gdzie już dowiodły swojej niezawodności, opłacalności i wydajności w transporcie ciężkich pociągów. Inne projekty w dziedzinie transportu obejmują budowę dwóch odcinków drogi Mińsk-Gomel, na którą planuje się przeznaczyć około 800 mln dolarów z funduszy pożyczonych od Chin. Dodatkowe 600 mln dolarów z chińskich kredytów zostanie przeznaczone na rozwój infrastruktury krajowego lotniska w Mińsku. Strona białoruska postrzega to jako okazję do „przyciągnięcia chińskich partnerów poprzez system inwestycji w celu stworzenia wspólnych produkcji i zainwestowania w rozwój infrastruktury Białorusi”⁵³, a następnie zintensyfikowania wysiłków zmierzających do utworzenia wspólnego operatora transportowo-logistycznego dla Białorusi, Rosji i Kazachstanu.

W dziedzinie przemysłu motoryzacyjnego kluczowe znaczenie ma wspólny projekt mający na celu utworzenie produkcji chińskich samochodów na terenie Białorusi. W tym celu 23 grudnia 2011 r. na Białorusi zarejestrowano spółkę akcyjną „Belfi”. Jej założycielami są spółka akcyjna „Białoruski Zakład Motoryzacyjny”

energetycznych z elektrowni jądrowej [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL:

<http://atom.belta.by/ru/belaes-ru/view/belarus-i-kitaj-soglasovali-proekt-soglasenija-o-igotnom-kredite-dlja-stroitelstva-linii-elektroperedachi-ot-1153/>

⁵³ Anatolij Kalinin uczestniczył w prezentacji chińskiej lokomotywy elektrycznej do przewozu towarów dla BZD [Zasób elektroniczny]. - 2012. - URL:

<http://www.government.by/ru/content/4674>

posiadająca 50% udziałów, chińska spółka „Geely” posiadająca 32,5% udziałów oraz białorusko-chińskie przedsiębiorstwo produkujące części samochodowe „Soyuzavtotechnologii”. Przedsiębiorstwo zajmujące się montażem chińskich samochodów ma siedzibę w pomieszczeniach wynajmowanych od spółki akcyjnej „Avtogidrosilitel” w Borysowie. Łączna kwota początkowo planowanych inwestycji wyniosła 245 mln dolarów. W marcu 2013 r. przedsiębiorstwo zatrudniało już 57 osób. Na początku czerwca pierwszy model samochodu wyprodukowany przez SA „Belji” uzyskał certyfikat w Rosji. W lipcu 2013 r. strony podpisały umowę o współpracy, zgodnie z którą inwestycje w tę produkcję zostaną znacznie zwiększone – do ponad 500 mln dolarów, a „uzgodniono harmonogram budowy fabryki i uruchomienia nominalnej zdolności produkcyjnej wynoszącej 120 000 samochodów rocznie”⁵⁴.

Takie wielkoskalowe projekty inwestycyjne byłyby po prostu niemożliwe w obecnych warunkach bez odpowiedniego wkładu naukowego i innowacyjnego. Dlatego też strony zwracają obecnie szczególną uwagę na zintensyfikowanie współpracy między środowiskami naukowymi w dziedzinie zaawansowanych technologii. Wszystkie te wspólne działania są koordynowane przez białorusko-chińską międzyrządową komisję ds. współpracy w dziedzinie zaawansowanych technologii, której priorytetowymi obszarami działalności są „mikroelektronika, technologie informacyjne, technologie optyczne i laserowe, budowa maszyn, biotechnologia, nowe materiały, technologie dla przemysłu chemicznego, techniki i technologie rolnicze, nowe rodzaje energii”⁵⁵. Wszystkie wnioski rozpatrywane przez komisję podzielone są na cztery kategorie: wspólne projekty badawcze z Chińską Republiką Ludową; projekty rekomendowane do finansowania przez stronę chińską; technologie białoruskie gotowe do komercjalizacji w Chinach; projekty tworzenia produkcji high-tech na terytorium obu krajów przy pomocy chińskich środków

⁵⁴ Inwestycje w białorusko-chińskie przedsiębiorstwo motoryzacyjne „Jili” osiągną 500 milionów dolarów [Źródło elektroniczne]. - 2013. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Investitsii-v-belorussko-kitaiskoe-predpriatie-po-proizvodstvu-avtomobilei-Dzhili-vozrastut-do-500-mln-i-641305.html

⁵⁵ Chiny i Białoruś planują wspólne stworzenie produkcji high-tech [źródło elektroniczne]. - 2012. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Kitai-i-Belarus-planiruiut-vmeste-sozdavat-vysokotekhnologichnye-proizvodstva-i-615971.html

inwestycyjnych. Program współpracy naukowej i technicznej na lata 2013-2014 obejmował 17 projektów, w tym: stworzenie w Białorusi superkomputera UIIP-INSPUR; opracowanie nowych rodzajów powłok, w szczególności odpornych na zużycie i podobnych do diamentu; stworzenie technologii produkcji nowych materiałów, w szczególności materiałów metalowych o niskiej magnetyczności; rozwój technologii informacyjnych.

Ogólnie rzecz biorąc, współpraca naukowa i techniczna między Białorusią a Chinami obejmuje bardzo szeroki zakres dziedzin, co wynika między innymi z dużej różnorodności jej uczestników, z których wielu pochodzi z regionów. W szczególności nawiązano taką współpracę z rządami chińskich prowincji Shandong, Henan, Jilin, Heilongjiang i Guangdong. Regularnie organizowane są spotkania komisji ds. współpracy naukowej i technicznej z prowincjami Shandong i Henan. W chińskich miastach, takich jak Jinan w prowincji Shandong i Changchun w prowincji Jilin, działają już białorusko-chińskie parki poświęcone rozwojowi zaawansowanych technologii. W Harbinie spółki joint venture utworzone we współpracy z Dongjin Group montują ciągniki i kombajny zbożowe. Firma MTZ „współpracuje z władzami miasta Hohhot autonomiczny region Mongolii Wewnętrznej nad utworzeniem nowej spółki joint venture zajmującej się montażem ciągników”⁵⁶.

Jedną z najgęściej zaludnionych prowincji Chin, Jiangsu, liczącą ponad 78 milionów mieszkańców, może wkrótce dołączyć do aktywnych uczestników tej międzyregionalnej współpracy między Białorusią a Chinami. Region ten zajmuje wiodącą pozycję w kraju pod względem rozwoju gospodarczego, produkcji rolnej i przemysłowej, a pod względem produktu krajowego brutto plasuje się na drugim miejscu po prowincji Guangdong. Międzynarodowa konferencja poświęcona rozwojowi handlu międzynarodowego, która odbyła się w listopadzie 2012 r. w prowincji Jiangsu, wykazała duże zainteresowanie uczestników możliwościami gospodarczymi i inwestycyjnymi na Białorusi „w kontekście integracji gospodarczej

⁵⁶ Początek oficjalnej wizyty Łukaszenki w Chińskiej Republice Ludowej [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/president/Nachalsia-ofitsialnvi-vizit-Lukashenko-v-KNR-i-641284.html

Eurazji”⁵⁷.

Ze strony białoruskiej region Mińska jest przykładem skutecznej współpracy międzyregionalnej. Współpraca z prowincją Guangdong, o której już wspomniano, zapowiada się jako kluczowy czynnik pomyślnego rozwoju chińsko-białoruskiego parku przemysłowego na terenie okręgu Smolevichi, pomiędzy zbiornikiem Petrovichi a lotniskiem krajowym. Realizacja tego projektu powinna stanowić poważny impuls dla rozwoju regionu w szczególności, a Białorusi w ogóle. Według szefa państwa białoruskiego, „gdy projekt ten osiągnie pełną operacyjność, kraj będzie uzyskiwał dodatkowe 50 mld dolarów rocznie z eksportu. Wzmocni to naszą stabilność finansową”⁵⁸. Projekt parku przemysłowego przewiduje produkcję produktów zaawansowanych technologicznie, dlatego ma on na celu przyciągnięcie najbardziej zaawansowanych technologii. Budowa tego kompleksu ma trwać 30 lat, a łączna kwota inwestycji przekroczy 5,5 miliarda dolarów. „Do tej pory we współpracy z chińskimi instytutami projektowymi ukończono projekt planu zagospodarowania przestrzennego parku. Trwają prace nad szczegółowym planem pierwszej fazy projektu”.

W ciągu pierwszych pięciu miesięcy 2013 r. obroty handlu zagranicznego regionu mińskiego z Chinami wzrosły o ponad połowę, osiągając 338,8 mln dolarów. W regionie mińskim działało już „12 przedsiębiorstw utworzonych z chińskimi partnerami 5 spółek joint venture i 7 przedsiębiorstw z kapitałem chińskim. Inwestycje zagraniczne z ChRL wyniosły w ubiegłym roku 12 mln dolarów, z czego 9 mln dolarów stanowiły bezpośrednie inwestycje zagraniczne. Ponadto między rządami Białorusi i Chin zawarto porozumienie w sprawie budowy budynku terapeutycznego przy szpitalu regionalnym. Projekt ten jest obecnie w fazie

⁵⁷ Udział konsula generalnego Białorusi w Szanghaju w konferencji poświęconej handlu międzynarodowemu [Zasób elektroniczny]. - 2012. - URL:

http://www.mfa.gov.by/press/news_mfa/a61339f2e9f4f943.html

⁵⁸ 15 lipca Aleksander Łukaszenko udzielił wywiadu agencji prasowej „Xinhua” [źródło elektroniczne]. – 2013. – URL: <http://president.gov.by/press146008.html#doc>

⁵⁹ Plan zagospodarowania przestrzennego chińsko-białoruskiego parku przemysłowego jest zgodny z normami środowiskowymi [źródło elektroniczne]. - 2013. - URL: <http://www.belta.by/ru/all-news/society/Genplan-Kitajsko-belorusskogo-industrialnogo-parka-sootvetstvuet-ekologicheskim-normam-i-633767.html>

projektowania”⁶⁰.

Fakty te pokazują, że szeroko zakrojona współpraca między Białorusią a Chinami, podobnie jak współpraca z innymi krajami Azji, Ameryki Łacińskiej, Afryki, a nawet byłego Związku Radzieckiego, angażuje obecnie coraz większą liczbę osób, które zaczynają pracować w duchu dialogu, którego kultura wymaga jeszcze rozwoju. Biorąc pod uwagę fakt, że „udział Białorusi w strukturach integracyjnych na obszarze postsowieckim wymaga uwzględnienia nowych modeli technologicznych i behawioralnych w pracy mediów, a także poprawy konkurencyjności dziennikarzy”⁶¹, można stwierdzić, że ton takiego międzynarodowego dialogu powinien bez wątpienia nadawać media na wszystkich poziomach, od lokalnego po centralny. Warto tutaj zauważyć, że na Białorusi zaczyna się już zwracać uwagę na konieczność wprowadzenia jakościowych zmian w najczęściej czytanej prasie w kraju, czyli w gazetach regionalnych i miejskich. Według pierwszego zastępcy szefa administracji prezydenta Białorusi A. Radkova „konieczne jest, aby strony gazet regionalnych zawierały nie tylko informacje lokalne, ale także informacje o polityce regionalnej, krajowej i wydarzeniach światowych”⁶². Wracając do strategicznego charakteru stosunków między Białorusią a Chinami, należy podkreślić oczywisty fakt: białoruska prasa, a w szczególności jej segment regionalny, musi w obecnych warunkach opracować zasadniczo nową strategię informacyjną, aby relacjonować stosunki między Białorusią a Chinami, ale także z innymi partnerami strategicznymi. Strategii, w której media muszą stać się pomostami zaufania, komunikatorami międzykulturowymi, uwzględniającymi specyfikę udziału ich kraju w procesach integracji euroazjatyckiej, zarówno w formatach dwustronnych, jak i wielostronnych.

⁶⁰ Prus, E. Budowa sieci inżynierskich chińsko-białoruskiego parku przemysłowego rozpocznie się w 2013 r. / E. Prus // [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: http://www.belta.by/ru/all/news/economics/Stroitelstvo-inzhenernyx-setej-Kitajsko-belorusskogo-industrialnogo-parka-nachnetsja-v-2013-godu_i_640201.html

⁶¹ Prolesskovsky, O. Udział Białorusi w strukturach integracyjnych wymaga uwzględnienia nowych modeli w pracy mediów / O. Prolesskovsky // [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: http://www.belta.by/ru/person/opinions/Oleg-Prolesskovskij_i_514129.html

⁶² Radkov, A. Lokalne gazety powinny relacjonować wydarzenia, które nie ograniczają się do skali regionalnej / A.

Radkov // [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: http://www.belta.by/ru/person/opinions/Aleksandr-Radkov_i_514143.html

4 GLOBALNE PARTNERSTWO STRATEGICZNE – NOWY ETAP WSPÓŁPRACY

Podczas trzeciego plenum Komitetu Centralnego XVIII kadencji, które odbyło się w listopadzie 2013 r., przyjęto dokument o znaczeniu krajowym: wstępny plan globalnego pogłębienia reform na nową erę, który określa następujące główne cele: „ulepszenie i rozwój socjalizmu chińskiego, promowanie modernizacji systemu zarządzania i zdolności administracyjnych państwa”⁶⁴. W tym kontekście plan przewiduje osiągnięcie do 2020 r. decydujących wyników w głównych obszarach i kluczowych elementach reform. Plenum określiło reformę systemu gospodarczego jako główny punkt globalnego pogłębienia reform w Chinach.

W komunikacie końcowym podkreślono, że „aby dostosować się do nowej sytuacji globalizacji gospodarczej, konieczne jest zapewnienie wzajemnego wzmacniania się otwarcia wewnętrznego i rozszerzania stosunków zewnętrznych. Konieczne jest poszerzenie dostępu do inwestycji, przyspieszenie budowy stref wolnego handlu, poszerzenie otwarcia wewnątrz kontynentalnego i otwarcia w strefach przygranicznych”⁶⁵. Wszystko to wskazuje, że „rynek staje się kluczowym ogniwem w rozwoju chińskiego systemu gospodarczego, a także potężnym źródłem wzrostu chińskiej gospodarki”⁶⁶. W tych warunkach rząd kraju podjął decyzję o kontynuowaniu modernizacji technologicznej w celu zwiększenia otwartości chińskiej gospodarki na kapitał prywatny.

Decyzje podjęte podczas trzeciego plenum 18. sesji sprecyzowały środki, które należy podjąć, aby stopniowo osiągnąć główne cele strategiczne Chińskiej Republiki Ludowej. Realizacja pierwszego z nich, jak wskazano powyżej, jest przewidziana na 2020 r., kiedy to kraj zamierza podwoić swój produkt krajowy brutto. Drugi etap powinien zakończyć się w 2049 r., w stulecie powstania Chińskiej Republiki

⁶⁴ III plenum XVIII Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Chin przyjęło plan pogłębienia reform we wszystkich dziedzinach [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL:

<http://russian.eri.cn/841/2013/11Z13Z1s490581.htm>

⁶⁵ W Pekinie opublikowano komunikat z trzeciego plenum Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Chin XVIII kadencji [źródło elektroniczne]. - 2013. - URL:

<http://www.entv.ru/2013/11/13/ART11384323773736806.shtml>

⁶⁶ Orłow, A. Chiny poddały się prawom rynku / A. Orłow // [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL:

<http://www.gazeta.ru/business/2013/11/12/5749705.shtml>

Ludowej, która powinna wówczas stać się światową potęgą. Wszystkie te działania opierają się na zasadach trzech pewników lub przekonań: w wybraną drogę rozwoju kraju, w strukturę społeczną, w słuszność wybranej teorii, a także na czterech modernizacjach: rolnictwie, przemyśle, obronności, nauce i technologii.

W tym ogólnym kontekście rozwijają się stosunki partnerskie między Republiką Białorusi a Chińską Republiką Ludową. W tym względzie istnieją wszelkie powody, aby sądzić, że „stosunki chińsko-białoruskie przeżywają obecnie najlepszy okres w swojej historii”⁶⁷. I rzeczywiście, dane pokazują, że w 2013 r. współpraca między obydwojma krajami nadal szybko się rozwijała, osiągając poziom, na którym ogólny rozwój stosunków stał się „strategicznym priorytetem długoterminowej polityki zagranicznej państwa białoruskiego”⁶⁸. Jednocześnie „kamieniem węgielnym współpracy chińsko-białoruskiej jest współpraca gospodarcza, zwłaszcza w dziedzinie handlu, gospodarki i inwestycji”⁶⁹. Potwierdzają to dane liczbowe. W 2012 r. wartość wymiany handlowej między Białorusią a Chinami wyniosła 2,9 mld dolarów. „W pierwszym półroczu bieżącego roku wzrosła ona o 27%. I to w kontekście światowego kryzysu gospodarczego”⁷⁰.

Wizyta głowy państwa białoruskiego w Pekinie w lipcu 2013 r. dała potężny impuls do rozwoju stosunków między Białorusią a Chinami na zupełnie nowym poziomie. W wyniku tej wizyty przywódcy obu krajów, kierując się wspólną wolą poprawy stosunków chińsko-białoruskich i wzmocnienia wielopłaszczyznowej współpracy, a także biorąc pod uwagę głębokie zmiany, jakie zaszły w kontekście regionalnym i międzynarodowym, podpisali wspólną deklarację w sprawie **ustanowienia globalnego partnerstwa strategicznego**. W dokumencie tym strony

⁶⁷ Cheng, G. Na drodze do globalnego partnerstwa strategicznego / G. Cheng // Belarousskaya Duma. - 2013. - Nr 8. - S. 9.

⁶⁸ Aleksander Łukaszenko pogratulował prezydentowi Chin Xi Jinpingowi z okazji święta narodowego [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: <http://president.gov.by/press147303.html>

⁶⁹ Aleksander Łukaszenko proponuje opracowanie nowego „planu działania” dla współpracy między Białorusią a Chinami [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: <http://president.gov.by/press146035.html#doc>

⁷⁰ Yunshan, L. Chiny dziękują Białorusi za nieustające wsparcie w kwestiach kluczowych dla Chińskiej Republiki Ludowej / L. Yunshan // [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/politics/Kitaj-blagodaren-Belarusi-za-tverduju-podderzhku-po-kljuчевym-dlja-KNR-voprosam—Lju-Junshan-i-645513.html

wyraziły zdecydowaną wolę zintensyfikowania koordynacji i współpracy we wszystkich dziedzinach, zacieśnienia kontaktów z opinią publiczną oraz poszerzenia i pogłębienia współpracy międzyregionalnej.

W deklaracji podkreślono w szczególności, że powiązania między regionami obu krajów stanowią ważny aspekt intensyfikacji współpracy dwustronnej we wszystkich dziedzinach, zwłaszcza w dziedzinie handlu i gospodarki. W związku z tym strony uzgodniły, że „będą przywiązywać dużą wagę do rozwoju dwustronnych kontaktów międzyregionalnych, stworzą warunki sprzyjające skutecznej i wzajemnie korzystnej współpracy między jej uczestnikami we wszystkich dziedzinach, wzmocnią istniejące powiązania i nawiążą nowe kontakty między regionami i miastami partnerskimi obu krajów, rozwijając współpracę handlową, gospodarczą, naukową, techniczną i humanitarną”⁷¹. Chodzi tu o zachęcanie do tworzenia nowych spółek joint venture i nowych zakładów montażowych na terytorium obu krajów, wzmacnianie współpracy w dziedzinie budowy infrastruktury, budowy maszyn, telekomunikacji, materiałów budowlanych, energetyki, przemysłu chemicznego i finansów.

Charakterystyczny szczegół: w ramach wizyty białoruskiego przywódcy w Chinach strony nie tylko zadeklarowały zamiar zacieśnienia współpracy międzyregionalnej, ale także podjęły konkretne działania w tym kierunku. W szczególności Mińsk i Shenzhen przyjęły dokument dotyczący nawiązania przyjaznych stosunków i współpracy. Podpisano również ważne umowy o współpracy w ramach chińsko-białoruskiego parku przemysłowego z prowincją Guangdong i miastem Harbin. Zawarcie tych umów można wyjaśnić tym, że „w ramach stosunków między Białorusią a Chinami konieczne jest obecnie osiągnięcie bardziej ambitnego celu, jakim jest wzmocnienie komponentu inwestycyjnego we współpracy w zakresie kredytów i inwestycji”. Strona białoruska jest szczególnie zainteresowana przyciągnięciem inwestorów do chińsko-białoruskiego parku przemysłowego. <...> Chcemy, aby cały świat mógł zapoznać się z najbardziej zaawansowanymi

⁷¹ Wspólne oświadczenie Chińskiej Republiki Ludowej i Republiki Białorusi w sprawie ustanowienia kompleksowego partnerstwa strategicznego [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: http://russian.news.cn/china/2013-07/16/c_132546879.htm

chińskimi technologiami i osiągnięciami w naszym parku”⁷².

Przypomnijmy, że budowa przedsiębiorstw na terenie chińsko-białoruskiego parku przemysłowego w rejonie Smolevichy w obwodzie mińskim rozpocznie się w 2014 roku. Wybór tej lokalizacji wynikał z faktu, że przez teren parku przebiegają dwa transeuropejskie korytarze drogowe, a w pobliżu znajduje się linia kolejowa i lotnisko. Niedaleko stąd znajduje się Mińsk z wysoko wykwalifikowaną kadrą inżynierów oraz Zhodino, ważne centrum budowy maszyn. Obecnie trwa etapowe projektowanie infrastruktury drogowej, transportowej i inżynierskiej. Ogólny plan, zatwierdzony przez rząd białoruski w czerwcu 2013 r., przewiduje kilka etapów budowy. Pierwsza z nich obejmuje prace na dwóch terenach: północnym, przemysłowo-logistycznym o powierzchni 887 hektarów oraz południowym, administracyjno-mieszkalnym o powierzchni 234 hektarów. Już teraz „około 15 mieszkańców ubiega się o pracę na terenie parku przemysłowego. Są to głównie o pracę w branżach elektronicznej, precyzyjnego budownictwa mechanicznego i farmaceutycznym”⁷³.

Biorąc pod uwagę te czynniki, decyzja chińskiej prowincji Heilongjiang i jej centrum, Harbin, o dołączeniu do założycieli tego parku przemysłowego i zorganizowaniu w nim zaawansowanej struktury współpracy, takiej jak podpark, budzi szczególne zainteresowanie. Zainteresowanie to wynika z kilku powodów. Po pierwsze, to chińskie miasto i prowincja od kilku lat są partnerskie z miastem Witebsk i regionem Witebskim na Białorusi. Po drugie, od 2010 roku w Harbinie z powodzeniem działają dwa joint venture produkujące białoruskie kombajny zbożowe i ciągniki. Jednocześnie „strona chińska pozytywnie ocenia wyniki współpracy: wzrasta stopień lokalizacji produkcji, poprawia się jakość wytwarzanych produktów, poszerza się ich asortyment, a obsługa posprzedażowa maszyn jest zorganizowana na wysokim poziomie. W 2014 r. przedsiębiorstwa w ChRL planują wyprodukować i

⁷² Aleksander Łukaszenko spotkał się z premierem Rady Państwa Chińskiej Republiki Ludowej Li Keqiangiem [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: <http://president.gov.by/press/146060.html#doc>

⁷³ Gromczakowa, V. Budowa przedsiębiorstw chińsko-białoruskiego parku przemysłowego rozpocznie się w 2014 r. // V. Gromczakowa // [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Stroitelstvo-predpriyatij-Kitajsko-belorusskogo-industrialnogo-parka-nachnetsja-v-2014-godu_i_645081.html

sprzedać co najmniej 2000 kombajnów zbożowych i 500 ciągników”⁷⁴ . Warto również zauważyć, że „w latach 2010–2012 wartość eksportu belgijskich zestawów maszyn do zbioru paszy i ciągników do spółek joint venture w Harbinie wyniosła ponad 45 mln dolarów”⁷⁵ .

Po trzecie, Białoruś utrzymuje szczególne stosunki z prowincją Heilongjiang, ponieważ jest to jedyna chińska prowincja, z którą rząd białoruski aktywnie współpracuje od października 2012 r. w ramach komisji ds. współpracy handlowej, przemysłowej, naukowej, technicznej i kulturalnej, „bardzo ważnym instrumentem wzajemnie korzystnej współpracy”⁷⁶ , której drugie posiedzenie odbyło się 18 października 2013 r. Po czwarte, 9 października 2013 r. w Mińsku otwarto pierwszą wystawę handlową Heilongjiang, prezentującą „projekty i produkty ponad 80 chińskich przedsiębiorstw działających w dziedzinie energetyki, budowy maszyn, budownictwa, rolnictwa, przemysłu lekkiego i farmaceutyki”⁷⁷ . Sam fakt zorganizowania takiej wystawy otwiera nowy rozdział w dwustronnej współpracy regionalnej między Białorusią a Chinami w dziedzinie wystaw i stanowi bardzo dobry przykład dla innych chińskich prowincji i miast w zakresie rozwoju stosunków partnerskich z regionami białoruskimi.

Projekty współpracy między białoruskim regionem Grodno a chińską prowincją Gansu, liczącą 26 milionów mieszkańców, również wydają się bardzo obiecujące w tym zakresie. Prowincja ta posiada dobrze rozwinięty przemysł petrochemiczny, energetykę alternatywną, hutnictwo metali nieżelaznych oraz przemysł rolniczy. Przez Gansu przebiega 1600-kilometrowy odcinek Jedwabnego Szlaku. Jeśli chodzi o region Grodno, w okresie od stycznia do lipca 2013 r. jego obroty z Chinami

⁷⁴ Anatolij Tozik spotkał się z kierownictwem spółek SAMSE i Harbin Dongjin Group [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5271>

⁷⁵ Anatolij Tozik spotkał się z burmistrzem Harbinu i kierownictwem firmy „BUCC” [źródło elektroniczne]. - 2013. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5286>

⁷⁶ Gromchakova, V. Białoruś jest zainteresowana współpracą z chińską prowincją Heilongjiang w dziedzinie farmaceutyki / V. Gromchakova // [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Belarus-zainteresovana-v-sotrudnichestve-s-kitaj-skoj-provintsiej-Xeiluntszi-an-v-oblasti-farmatsevtiki-i-648623.html

⁷⁷ Markovich, E. Ponad 20 dużych białoruskich i chińskich projektów inwestycyjnych znajduje się na różnych etapach realizacji / E. Markovich // [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Bolee-20-krupnyx-belorusko-kitajskix-investitsionnyx-proektov-naxodjatsja-na-raznyx-stadij-ax-realizatsii-i-648575.html

przekroczyły 132 mln dolarów, przy dodatnim saldzie ponad 40 mln dolarów dla strony białoruskiej. Przedsiębiorstwa OAO „GrodnoAzot”, ICSPU „Beltex Optik” i OAO „Dyatlovskaya exportno-sortirovochnaya Ino-baza” dostarczają swoje produkty na rynek chiński. Niedawno do grona eksporterów z obwodu grodzieńskiego dołączyły również SA „Volkovysky m'yaskombinat” i SA „Bellakt”. Region Grodno importuje z Chin surowy tytoń, chemikalia, tkaniny z włókien syntetycznych, obuwie, narzędzia ręczne, elementy złączne i łączniki, silniki spalinowe, maszyny do obróbki różnych materiałów oraz sprzęt elektryczny. Jednak faktem jest, że nawet dzisiaj „większość chińskich towarów trafia do regionu przez Moskwę”⁷⁸. Dlatego też oba regiony podjęły ostatnio decyzję o zmianie funkcjonowania systemu handlowego i logistycznego w celu rozwoju stosunków handlowych i gospodarczych.

W 2010 r. podpisano umowę o wielostronnej współpracy między prowincją Gansu a obwodem grodzieńskim. Jednak do tej pory w tym białoruskim regionie nie ma ani jednej chińskiej firmy. Region Grodno mógłby jednak zainteresować chińskich partnerów, którzy mogliby tam ulokować zakłady produkcyjne, a następnie sprzedawać wyprodukowane produkty zarówno w Unii Europejskiej, jak i w Unii Celnej. Dlatego też, zgodnie z „duchem i literą” wspólnego oświadczenia w sprawie globalnego partnerstwa strategicznego, we wrześniu 2013 r. przywódcy prowincji Gansu wyrazili zasadnicze zainteresowanie utworzeniem przedstawicielstwa w Grodnie, które umożliwiłoby systematyczne pogłębianie długoterminowej i wielostronnej współpracy z regionem Grodna. Przewiduje się, że przedstawicielstwo to umożliwi „szczegółową wymianę informacji w różnych dziedzinach. Instytucja ta będzie mogła zachęcać strony do nawiązania współpracy gospodarczej, interakcji w dziedzinie edukacji i nauki, a także wymiany kulturalnej”⁷⁹. W pierwszej kolejności strony zamierzają zintensyfikować wzajemne wizyty przedstawicieli różnych

⁷⁸ Stasyukevich, E. W obwodzie grodzieńskim zostanie ponownie przeanalizowany stan systemu handlowo-logistycznego z Chinami / E. Stasyukevich // [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/regions/V-Grodnenskoj-oblasti-peresmotrit-sostojanie-torgovo-logisticheskoy-sistemy-po-rabote-s-Kitaem-i-645827.html

⁷⁹ Stasyukevich, E. Chińska prowincja Gansu zamierza utworzyć przedstawicielstwo w obwodzie grodzieńskim / E. Stasyukevich // [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/regions/Kitajskaja-provintsija-Gansu-namerena-sozdat-predstavitelstvo-v-Grodnenskoj-oblasti-i-645824.html

dziedzin, aby mogli oni zapoznać się z możliwościami drugiej strony i określić obszary interesujące i skuteczne dla realizacji projektów. „Strona chińska wyraziła gotowość do nawiązania wymiany między dziennikarzami, przedstawicielami świata biznesu, grupami kulturalnymi”⁸⁰, a także między pracownikami rolnymi, którzy mogliby czerpać inspirację z doświadczeń swoich partnerów i dzielić się własnymi osiągnięciami.

Jest całkiem możliwe, że w najbliższej przyszłości chińska prowincja Syczuan, licząca 90 milionów mieszkańców, również zwróci się ku zaawansowanym formom współpracy międzyregionalnej ze swoimi białoruskimi partnerami. Negocjacje między wicepremierem Białorusi A. Tozikiem a przywódcami tej prowincji wykazały, że strona chińska jest zainteresowana importem produktów mięsnych i mleka w proszku z Białorusi, a także utworzeniem wspólnej produkcji high-tech do wytwarzania skóry obuwniczej. Ciekawe możliwości współpracy z tą prowincją otwierają się również w odniesieniu do „wykorzystania linii kolejowej Chengdu ChRL – Łódź Polska, przebiegającej przez terytorium Białorusi, w celu ożywienia dwustronnej wymiany handlowej między Białorusią a Chinami”⁸¹.

O znacznym potencjale współpracy handlowej prowincji Syczuan świadczy również następujący fakt. Pod koniec października 2013 r. w stolicy prowincji, Chengdu, odbyły się 14. Międzynarodowe Targi Zachodnich Chin, w których „uczestniczyło ponad 4000 przedsiębiorstw z 72 krajów i regionów świata, a także z 28 chińskich prowincji, regionów autonomicznych i miast podlegających administracji centralnej”⁸². Białoruś była reprezentowana przez wystawę krajową, a podpisano 462 umowy inwestycyjne o łącznej wartości około 95 mld dolarów.

Dużą uwagę poświęcono również rozwojowi współpracy między regionami obu krajów podczas 14. posiedzenia Białoruskiej i Chińskiej Komisji ds. Współpracy

⁸⁰ Stasyukevich, E. Region Grodno i chińska prowincja Gansu zamierzają nawiązać współpracę w zakresie wymiany specjalistów / E. Stasyukevich // [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/regions/Grodnenskaja-oblast-i-kitajskaja-provintsija-Gansu-naladiat-obmen-spetsialistami_i_645826.html

⁸¹ Anatolij Tozik z wizytą roboczą w Chińskiej Republice Ludowej [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5290>

⁸² W Chengdu zakończyły się 14. Międzynarodowe Targi Zachodnich Chin [zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: <http://russian.people.com.cn/31518/8438925.html>

Handlowej i Gospodarczej, które odbyło się 21 października 2013 r. w Pekinie. Jednym z ważnych wyników tego spotkania było podpisanie umowy w sprawie realizacji w wolnym obszarze gospodarczym „Mohylew” projektów inwestycyjnych „Budowa fabryki paneli słonecznych” i „Budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy 10 MW”⁸³. Ciekawe wspólne projekty regionalne zostały zatwierdzone do realizacji w latach 2013-2014 przez międzyrządową komisję białorusko-chińską ds. współpracy naukowej i technicznej. Należą do nich utworzenie Międzynarodowego Centrum Lin'nan ds. wymiany naukowej i technicznej oraz komercjalizacji osiągnięć naukowych i technicznych w prowincji Guangdong, Białorusko-Chińskiego Centrum Badań Naukowych w dziedzinie technologii laserowych na Uniwersytecie Zhengzhou w prowincji Henan, a także oraz „wspólnych badań nad inteligentnym systemem zarządzania miastem w sytuacjach kryzysowych, w których uczestniczy Uniwersytet Jinan w prowincji Guangdong”⁸⁴.

W sumie w Białorusi zrealizowano, realizuje się lub przygotowuje ponad 20 dużych wspólnych projektów inwestycyjnych, na które chińskie banki państwowe przeznaczyły już kredyty w wysokości pięciu i pół miliarda dolarów. W ramach współpracy naukowej i technicznej między Białorusią a Chinami przygotowano łącznie „około 140 projektów i około 150 innowacyjnych i inwestycyjnych projektów między organizacjami handlowymi, które mogą być realizowane zarówno na terytorium Białorusi, jak i Chin”⁸⁵. W projekcie programu „mapy drogowej” rozwoju globalnych stosunków partnerskich między Republiką Białorusi a Chińską Republiką Ludową 2014-2020 strona białoruska zaproponowała „wspólną realizację 151 projektów”⁸⁶, które dotyczą współpracy w dziedzinie transportu, produkcji

⁸³ O posiedzeniu białorusko-chińskiej komisji ds. współpracy handlowej i gospodarczej [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL:

<http://china.mfa.gov.by/print/ru/embassy/news/cc84629b8420c023.html>

⁸⁴ Projekty zatwierdzone podczas 10. sesji białorusko-chińskiej międzyrządowej komisji ds. współpracy naukowej i technicznej na lata 2013-2014 [Zasób elektroniczny]. - 2012. - URL: <http://www.belarus-china.metalit.by/ru/dir/index.php/2599>

⁸⁵ GKNT z Białorusi i Chińska Akademia Nauk Inżynierskich opracowują plan działania współpracy [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL:

http://www.belta.by/ru/all_news/society/GKNT-Belarusi-i-Chińska-akademija-inzhenernyx-nauk-razrabotajut-doro-zhnuju-kartu-sotrudnichestva-i-646463.html

⁸⁶ Markovich, E. Ponad 150 projektów może zostać włączonych do programu rozwoju partnerstwa strategicznego między Białorusią a Chinami do 2020 r. / E. Markovich // [Zasób elektroniczny]. -

materiałów budowlanych, transportu kolejowego i technologii informacyjnych.

Chińskie i białoruskie media powinny również wkrótce osiągnąć poziom globalnego partnerstwa strategicznego. Właśnie tej kwestii poświęcona była wizyta w Białorusi we wrześniu 2013 r. Liu Yunshana, członka Stałego Komitetu Biura Politycznego Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Chin i sekretariatu Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Chin, która, według przewodniczącego Rady Republiki Anatolija Rubinowa, „ma za zadanie zamknąć kolejny obszar, kolejne ogniwo, które było niedostatecznie rozwinięte w systemie naszych stosunków. Mam na myśli współpracę między mediami. <...> To historyczny moment dla rozwoju współpracy między mediami obu krajów”⁸⁷. Stanowisko strony chińskiej w tej kwestii jest niezwykle jasne: „Współpraca między naszymi mediami ma ogromne perspektywy. W tej dziedzinie możliwe jest nawiązanie współpracy między prasą drukowaną a internetem”⁸⁸. W związku z tym władze w Mińsku zaproponowały Chinom utworzenie potężnej grupy medialnej na Białorusi, ponieważ strona białoruska chce „pracować dla Europy i przestrzeni postsowieckiej”. Ale przede wszystkim chcemy, aby ta grupa medialna, wspólna lub chińska, aktywnie działała na rzecz promowania naszych stosunków i aby Chiny dowiedziały się więcej o naszych zamiarach, o Białorusi, o naszych wspólnych inicjatywach i projektach”.

Nie ma wątpliwości, że temat ten będzie przedmiotem bardzo ożywionej dyskusji między przedstawicielami mediów obu krajów w najbliższej przyszłości, ponieważ zakłada on zupełnie nowy format kreatywnego partnerstwa. Całkiem możliwe, że warto wykorzystać dotychczasowe doświadczenia w zakresie współpracy medialnej między Chinami a Rosją, koordynowanej przez rosyjsko-chińską

2013. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Bolec-150-proektov-mogut-voiti-v-programmu-razvitiia-strategicheskogo-partnerstva-Belarusi-i-Kitaja-do-2020-goda-i-648587.html

”Rubinov, A. Wizyta Liu Yunshana na Białorusi sprzyjać będzie rozwojowi współpracy między chińskimi i białoruskimi mediami / A. Rubinov // [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/society/Vizit-Liu-Junshania-v-Belarus-posposobstvuet-razvitiu-sotrudnichestva-kitaiskix-i-belorusskix-SMI---Rubinov-i-645507.html

”Białoruska spółka radiowo-telewizyjna podpisała umowę o współpracy z centralną telewizją Telewizji Chińskiej Republiki Ludowej [źródło elektroniczne]. - 2013. - URL:

http://www.belta.by/ru/all_news/society/Beltele radiokompanija-podpisała-soglasenie-o-sotrudnichestve-s-Tsentralnym-televideniem-KNR-i-645519.html

”Aleksander Łukaszenko spotkał się z członkiem Stałego Komitetu Biura Politycznego Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Chin

Liu Yunshanem [źródło elektroniczne]. - 2013. - URL:

<http://www.president.gov.by/press146813.html>

podkomisję ds. współpracy w dziedzinie mediów. Struktura ta opiera się na założeniu, że „wzmocnienie współpracy między mediami rosyjskimi i chińskimi przyczynia się do lepszego zrozumienia między narodami obu krajów i sprzyja rozwojowi stosunków dwustronnych”⁹⁰. Konkretnym wynikiem jej pracy jest jeszcze ściślejsza współpraca między mediami chińskimi i rosyjskimi w realizacji szeregu dużych projektów. Można założyć, że taka podkomisja mogłaby również z powodzeniem funkcjonować w ramach globalnego partnerstwa strategicznego między Białorusią a Chinami.

Jeśli chodzi o współpracę między przedstawicielami międzynarodowego segmentu dziennikarstwa białoruskiego i chińskiego, nie pozostaje ona w tyle. We wrześniu 2013 r. podpisano umowę o współpracy między spółką nadawczą BelTelevision a telewizją centralną Chińskiej Republiki Ludowej. Dokument ten przewiduje między innymi organizację tygodnia telewizji białoruskiej w Chinach i vice versa. Nie trzeba dodawać, że podpisanie takiej umowy należy uznać za dobry przykład dla innych mediów, w tym na szczeblu regionalnym. Tym bardziej, że zakres współpracy międzyregionalnej między Białorusią a Chinami, jak już wspomniano powyżej, szybko się zwiększa i powinien znaleźć odpowiednie odzwierciedlenie w prasie, radiu, telewizji i Internecie prowincji i regionów, miast i okręgów obu współpracujących krajów.

W tym kontekście na uwagę zasługuje doświadczenie chińskich dziennikarzy regionalnych, którzy w sierpniu 2013 r. odwiedzili Białoruś w ramach projektu „Zrozumieć Chiny poprzez nowy jedwabny szlak – międzynarodowa wycieczka medialna”. Projekt ten jest realizowany w celu promowania współpracy gospodarczej, handlowej i kulturalnej między chińską prowincją Chongqing a krajami, przez które przebiega transkontynentalna linia kolejowa Chongqing – Xinjiang – Autonomiczny Region Sinciang – Europa. Wydaje się, że filozofia globalnego partnerstwa strategicznego między Białorusią a Chinami, które nabiera tempa, odpowiadałaby częstszemu wykorzystywaniu zarówno tego typu wycieczek medialnych, jak i wszystkich dostępnych narzędzi w celu wzmocnienia relacji partnerskich w dziedzinie mediów w całym spektrum stosunków międzypaństwowych i międzyregionalnych

⁹⁰ Efimov, A. Rosyjskie i chińskie media uzgodniły rozszerzenie współpracy / A. Efimov // [Zasób elektroniczny]. - 2011. - URL: <http://ria.ru/media/20110623/392204471.html>

między Białorusią a Chinami. Ich planowanie i rozwój będą bezpośrednim zadaniem międzynarodowych dziennikarzy z obu krajów.

FOR AUTHOR USE ONLY

5 REGIONALNY WYMIAR GLOBALNEGO PARTNERSTWA STRATEGICZNEGO

W lipcu 2013 r. między Republiką Białorusi a Chińską Republiką Ludową ustanowiono najwyższy poziom stosunków – globalne partnerstwo strategiczne. Dla strony białoruskiej fakt ten ma ogromne znaczenie nie tylko dlatego, że „tylko dziewięć krajów na świecie utrzymuje tak bliskie stosunki z Wielkimi Chinami”⁹¹, ale także dlatego, że rozwój Chin w ostatnich dziesięcioleciach jest dobrym przykładem niekonwencjonalnego postępu opartego na tradycjach, historii i umiejętnym zrozumieniu współczesnych trendów. Dlatego też dla oficjalnych władz w Mińsku „równoprawna współpraca z Chińską Republiką Ludową była i pozostaje długoterminowym priorytetem polityki zagranicznej Białorusi”⁹².

I rzeczywiście, w 2013 r. Chiny osiągnęły wartość importu i eksportu przekraczającą 4 biliony dolarów, zajmując pierwsze miejsce na świecie pod względem tego wskaźnika. Na 2014 r. rząd tego kraju przewidywał wzrost produktu krajowego brutto o 7,5%. W lipcu tego roku „w Chinach powstało około 800 000 przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym, a wykorzystano 1,5 biliona dolarów kapitału zagranicznego. <...> Wzrost PKB w pierwszym półroczu tego roku wyniósł 7,4%”⁹³.

Jeśli chodzi o handel dwustronny między Białorusią a Chinami, jego wartość wzrosła w 2013 r. o 17,2%, osiągając poziom 3,29 mld dolarów. Świadczy to o tym, że „rozwój stosunków chińsko-białoruskich opiera się na jasnych priorytetach i konkretnych celach, solidnych podstawach politycznych⁹⁴ oraz gwarantowanym mechanizmie współpracy”.

⁹¹ Michaił Miasnikowicz udzielił wywiadu chińskim mediom [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5370>

⁹² Gratulacje dla przewodniczącego Chińskiej Republiki Ludowej Xi Jinpinga z okazji 65. rocznicy proklamowania

Chińskiej Republiki Ludowej [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://president.gov.by/ru/news/ru/view/pozdravlenie-predsedatelju-knr-si-tszinpinu-s-65-i-godovschinoj-provozglashenij-a-kitaj-skoj-narodnoj-respubliki-9891/>

⁹³ Cimin, C. Globalna współpraca strategiczna między Białorusią a Chinami szybko nabiera tempa / C. Cimin // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://www.belta.by/ru/person/interview/Tsimin-i-515040.html>

Wśród głównych gwarancji mechanizmu współpracy między Białorusią a Chinami należy wymienić przede wszystkim „Program rozwoju globalnego partnerstwa strategicznego między Republiką Białorusi a Chińską Republiką Ludową na lata 2014–2018”, który jest uważany za „mapę drogową” współpracy na najbliższe pięć lat. W celu realizacji celów określonych w tym programie strony utworzyły we wrześniu 2014 r. międzyrządowy komitet ds. współpracy wysokiego szczebla, który stanowi „nowy mechanizm koordynacji stosunków dwustronnych na szczeblu wicepremierów, utworzony w celu wzmocnienia i dalszego rozwoju globalnego partnerstwa strategicznego”.

Komitet składa się z pięciu komisji: dwóch istniejących komisji odpowiedzialnych za współpracę handlową i gospodarczą oraz współpracę naukową i techniczną, a także trzech nowych komisji w dziedzinie edukacji, kultury i bezpieczeństwa. Podczas pierwszego posiedzenia komitetu, które odbyło się w Pekinie, zawarto porozumienia w sprawie kontynuacji aktywnej współpracy w dziedzinie finansów i bankowości, opracowania nowych mechanizmów współpracy międzybankowej, promowania budowy chińsko-białoruskiego parku przemysłowego, stworzeniu warunków sprzyjających realizacji wspólnych projektów montażu samochodów osobowych, modernizacji dróg i transportu kolejowego, wspólnym tworzeniu ultra-mocnych ciągników, a także „intensyfikacji kontaktów międzyregionalnych”⁹⁴.

W rzeczywistości szybki rozwój stosunków między regionami Białorusi i Chin stał się w ostatnich latach ważnym czynnikiem współpracy dwustronnej. To właśnie w regionach Białorusi, we współpracy z chińskimi partnerami, przeprowadzono zakrojoną na szeroką skalę modernizację przemysłu cementowego kraju, przebudowano dwie duże elektrownie i zbudowano dwie nowe, powstaje fabryka produkcji bielonej celulozy, elektrownia wodna, drogi samochodowe i fabryka

⁹⁴ Tsimin, Ts. Białoruś – Chiny: przyjaźń oparta na wzajemnym pragmatyzmie / Ts. Tsimin // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/person/interview/Tsui-Tsimin_i_0000514734.html

⁹⁵ O pierwszym wspólnym posiedzeniu białorusko-chińskiej komisji międzyrządowej ds. współpracy [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://mfa.gov.by/press/news_mfa/a5b9bffb40f69b96.html

⁹⁶ Anatolij Tozik uczestniczył w posiedzeniu białorusko-chińskiej komisji międzyrządowej ds. współpracy [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5677>

produkcji tektury, a także elektryfikacja odcinków linii kolejowych. Do najbardziej obiecujących i ambitnych projektów współpracy międzyregionalnej należą utworzenie chińsko-białoruskiego parku przemysłowego oraz budowa fabryki produkcji samochodów osobowych w regionie Mińska. Wszystko to pokazuje, że przytoczone fakty to dopiero początek realizacji polityki globalnego partnerstwa strategicznego między Białorusią a Chinami na szczeblu regionalnym. Polityka ta powinna przynieść nowe imponujące wyniki w nadchodzących latach, o czym świadczą obserwowane obecnie tendencje.

W ten sposób „liczba miast i regionów białoruskich i chińskich objętych partnerstwem wzrosła do 12”⁹⁷. Znaczący jest również następujący fakt: pod koniec września 2014 r. strony, podkreślając przejście na „zasadniczo nowy poziom współpracy, który nie ogranicza się do współpracy handlowej i gospodarczej, ale obejmuje również współpracę w zakresie inwestycji”, podpisały porozumienie między Ministerstwem Gospodarki Białorusi a Ministerstwem Handlu ChRL w sprawie utworzenia grupy roboczej ds. współpracy międzyregionalnej Chińsko-Białoruskiej Komisji Współpracy Handlowo-Gospodarczej Komitetu Międzyrządowego

. Zakres działalności tej grupy roboczej zapowiada się bardzo szeroko.

W styczniu 2014 r. Mińsk i chińskie miasto Shenzhen, położone w prowincji Guangdong, którego populacja przekracza 10 milionów mieszkańców i gdzie obowiązująca specjalna strefa ekonomiczna jest jedną z najbardziej dynamicznych w Chinach, stały się miastami partnerskimi. Podpisując umowę o partnerstwie, strony wyraziły nadzieję, że „przyczyni się ona do stworzenia kompleksowej podstawy umownej dla realizacji wspólnych projektów”⁹⁹, wśród których już teraz rozważa się pomysły utworzenia białorusko-chińskiego funduszu venture capital, a także funkcjonowania wspólnego uniwersytetu w dziedzinie technologii informacyjnych i

⁹⁷ Tsimin, C. Białoruś – Chiny: przyjaźń oparta na wzajemnym pragmatyzmie / C. Tsimin // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/person/interview/Tsui-Tsimin_i_0000514734.html

⁹⁸ Michaił Miasnikowicz spotkał się z Zhang Gaoli [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5713>

⁹⁹ Grigorovich, T. Mińsk i Shenzhen Chiny zostały miastami partnerskimi / T. Grigorovich // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/regions/Minsk-i-kitajskij-Shenzhen-stali-pobratimami_i_657832.html

komunikacyjnych. Dla stolicy Białorusi nie jest to pierwsze doświadczenie w zakresie partnerstwa z chińskimi partnerami.

Ponad 22-letnia przyjaźń łączy Mińsk z centrum administracyjnym prowincji Jilin, miastem Changchun, jednym z największych ośrodków przemysłowych północno-wschodnich Chin, liczącym około 8 milionów mieszkańców, gdzie bardzo rozwinięte są nauki ścisłe, produkcja samochodów i instrumentów optycznych. Miast partnerskie podpisały długoterminowy program współpracy do 2020 r., w ramach którego planują „rozwijać współpracę między chińsko-białoruskim parkiem naukowo-technologicznym, działającym w Changchun, a chińsko-białoruskim parkiem przemysłowym w Mińsku”¹⁰⁰. Ogólnie rzecz biorąc, dynamiczne stosunki z chińskimi regionami pozwoliły stolicy Białorusi zwiększyć obroty z Chinami do 610 milionów dolarów.

Minęło ponad 20 lat od nawiązania współpracy między regionem brzeskim a prowincją Hubei. W tym okresie powstały również miasta partnerskie Brześć i Xiaogan, Baranowicze i Chibi, położone w tych regionach. W grudniu 2013 roku strony podpisały nowy plan współpracy w dziedzinie handlu, gospodarki, nauki, techniki i kultury na lata 2014-2020, który powinien przenieść tę współpracę międzyregionalną na zupełnie nowy poziom. Rok 2013 można uznać za punkt odniesienia, ponieważ obroty handlu zagranicznego regionu brzesko-kijowskiego z Chinami wyniosły około 300 milionów dolarów. Głównymi produktami eksportowanymi przez Brześć na rynek chiński są serwatka w proszku, włókna lniane, wyroby kamienne, wody naturalne i mineralne. Należy również zauważyć, że „w ostatnich latach w regionie Brześcia zrealizowano kilka projektów inwestycyjnych, z udziałem kapitału chińskiego, w tym budowę nowej jednostki energetycznej w elektrowni Berezovo”¹⁰¹. W Xiaogan, mieście partnerskim Brześcia, działa

¹⁰⁰ Mińsk i chińskie miasto Changchun planują rozwinąć współpracę między swoimi parkami naukowymi

[Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL:

http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Minsk-i-kitaiskii-Changchun-planiruiut-razvivat-sotrudnichestvo-mezhdu-nauchnymi-parkami-i-677083.html

¹⁰¹ Vechorco, S. Region Brześć liczy na owocną współpracę z chińską prowincją Hubei / S. Vechorco // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/regions/Brestskaja-oblast-rasschityvaet-na-plodotvornoe-sotrudnichestvo-s-kitajskoj-provintsiej-Hubei-i-683503.html

białorusko-chińska spółka joint venture „Sanzhang-Volat”.

W ostatnich latach prowincja Heilongjiang stała się aktywnym uczestnikiem współpracy międzyregionalnej między Białorusią a Chinami. W jej centrum administracyjnym, mieście Harbin, w 2009 roku powstało wspólne przedsiębiorstwo produkujące maszyny rolnicze „Harbin Dongjin Gomel”, specjalizujące się w produkcji samobieżnych kombajnów zbożowych. W 2013 roku zmontowano tu około 900 sztuk, a w najbliższych latach planowane jest zwiększenie produkcji do 3000 kombajnów rocznie. W 2010 roku w Harbin powstało kolejne wspólne przedsiębiorstwo „Harbin Dongjin Minsk Tractor”, specjalizujące się w produkcji ciągników o dużej mocy. Być może na tej podstawie zostanie zorganizowana produkcja ciągników o bardzo dużej mocy na potrzeby chińskiego rolnictwa, co może stać się jednym z nowych obszarów współpracy dwustronnej. „Jest to ciągnik o mocy 500 koni mechanicznych i więcej. <...> Przede wszystkim chińskie rolnictwo jest zainteresowane tego typu maszynami”¹⁰².

Prowincja Heilongjiang podpisała również umowę o nawiązaniu stosunków partnerskich z obwodem witebskim, które mogą rozwijać się w różnych dziedzinach, na przykład w uprawie lnu, przemyśle mięsny i mleczarskim. Należy zauważyć, że obwód witebski ma już udokumentowane doświadczenie w realizacji projektów inwestycyjnych z udziałem chińskich inwestorów, w tym budowy nowego bloku w elektrowni Lukoml. W lipcu 2014 r. symbolicznie rozpoczęto kolejny flagowy projekt białorusko-chiński: budowę głównych obiektów hydrotechnicznych elektrowni wodnej w Witebsku. Moc zainstalowaną w czterech grup hydraulicznych wyniesie 40 MW, „będzie to najmocniejsza elektrownia wodna na Białorusi”¹⁰³. Uruchomienie obiektu planowane jest na 2017 r. Przypomnijmy, że koncepcja bezpieczeństwa energetycznego Białorusi do 2020 r. przewiduje utworzenie kaskady czterech elektrowni wodnych na Dźwini Zachodniej: w Połocku, Witebsku, Beszenkowiczach i

¹⁰² Grigorovich, T. Białoruś i Chiny stawiają sobie za cel opracowanie ultra-mocnych ciągników dla rolnictwa ChRL / T. Grigorovich // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://www.belta.by/ru/all-news/economics/Belarus-i-Kitaj-staviat-zadachu-razrabotat-sverxmoschnye-tractory-dlja-selskogo-choziaistva-KNR-i-657958.html>

¹⁰³ Budowa elektrowni wodnej w Witebsku rozpoczęła się od symbolicznej ceremonii wmurowania kamienia węgielnego [źródło elektroniczne]. - 2014. - URL: <http://www.belta.by/ru/all-news/regions/Stroiploschadka-Vitebskoi-GES-otkrylas-zakladkoj-simvolicheskogo-kamnia-i-676098.html>

Wierchniedwinski. Biorąc pod uwagę te doświadczenia, region Witebska zaproponował „szereg projektów chińskim inwestorom, w tym utworzenie centrum logistycznego na lotnisku w Witebsku”¹⁰⁴.

Ze swojej strony strona chińska zaproponowała szczegółowe omówienie projektów budowy dużych mostów w Witebsku, w okręgu Beszenkowicze i w Połocku, a także w dziedzinie farmacji i radioelektroniki. Realizacja tych propozycji mogłaby doprowadzić do znacznego zintensyfikowania współpracy przemysłowej między Białorusią a Chinami, co jest szczególnie ważne dla tego regionu Białorusi. Jak dotąd w obwodzie witebskim nie powstało żadne wspólne przedsiębiorstwo”¹⁰⁵.

W prowincji Heilongjiang miasto Suifenhe staje się kolejnym uczestnikiem współpracy międzyregionalnej między Białorusią a Chinami. Od 2013 r., z inicjatywy Chińskiej Izby Handlowej, rządu ludowego prowincji Heilongjiang i miasta Suifenhe, departament handlu prowincji Heilongjiang oraz oddział Chińskiego Komitetu Promocji Handlu Międzynarodowego w Heilongjiang zaczęły organizować Międzynarodowe Targi Handlu Granicznego. Pierwsze targi „, ” przyciągnęły blisko tysiąc przedsiębiorstw i ponad 60 000 odwiedzających z różnych krajów świata¹⁰⁶, a wśród uczestników drugiego forum granicznego, które odbyło się w sierpniu 2014 r., obok przedstawicieli Rosji, Wietnamu i 26 chińskich prowincji i regionów autonomicznych znalazły się już przedsiębiorstwa z Białorusi.

W styczniu 2014 r. podpisano memorandum o współpracy mające na celu zacieśnienie współpracy gospodarczej i handlowej między obwodem grodzieńskim a prowincją Gansu. W dokumencie tym strony uzgodniły „wspieranie wzmocnienia

¹⁰⁴ Bogacheva, O. Stosunki między Białorusią a Chinami rozwijają się na poziomie partnerstwa strategicznego – Tsui Qimin / O. Bogacheva // [Zasób elektroniczny]. – 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/politics/Belorussko-kitaiskie-otnosheniia-razvivaiutsia-na-urovne-strategicheskogo-partnerstva—Tsui-Tsimin_i_665668.html

¹⁰⁵ Bogacheva, O. Tsimin: współpraca regionalna ma ogromny potencjał dla rozwoju stosunków między Białorusią a Chinami / O. Bogacheva // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/regions/Tsimin-v-regionalnom-sotrudnichestve-kroetsia-ogromnyi-potentsial-dli-a-razvitiia-vzaimootnoshenii-Belarusi-i-Kitai_a_i_665800.html

¹⁰⁶ Grishkevich, A. Białoruś planuje udział w międzynarodowej wystawie w chińskim mieście Suifenhe w 2014 r. / A. Grishkevich // [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Belarus-planiruet-priniat-uchastie-v-mezhdunarodnoj-vystavke-v-kitajskom-gorode-Suifenghe-v-2014-godu_i_654796.html

współpracy handlowej i gospodarczej, rozszerzenia wzajemnego handlu, rozwoju współpracy w dziedzinie kultury, edukacji i turystyki, pogłębienia współpracy technicznej i gospodarczej oraz wymiany informacji”¹⁰⁷. Strony zgromadziły znaczny potencjał do realizacji wyznaczonych celów współpracy. Prowincja Gansu położona jest w centralnej części Chin. Rozwija się dynamicznie w dziedzinie petrochemii, energii alternatywnej w postaci elektrowni wodnych i wiatrowych, metalurgii żelaznej oraz produkcji maszyn rolniczych. Dla regionu Grodna rynek chiński jest interesujący przede wszystkim pod względem dostaw różnych produktów eksportowych. W 2013 r., przy całkowitej wartości handlu wynoszącej 194,9 mln dolarów, eksport z Grodna osiągnął 125,2 mln dolarów. Składał się on głównie z nawozów azotowych, kaprolaktamu i włókien syntetycznych. W 2013 r. rozpoczęto dostawy skrobi z fabryki skrobi w Rogoznickim na rynek chiński, a eksport wyniósł półtora miliona dolarów.

W 2014 roku strony uzgodniły rozszerzenie współpracy w dziedzinie rolnictwa, budowy maszyn, elektroniki, przemysłu chemicznego, hutnictwa metali żelaznych, budownictwa i energetyki. Pomysł utworzenia chińskiego parku przemysłowego w obwodzie grodzieńskim budzi duże zainteresowanie. W tym celu „rozważane są dostępne tereny w okręgach Szczuczyn i Wołkowysk, a także niewykorzystane tereny produkcyjne działających przedsiębiorstw w Grodnie, w szczególności SA „Radiovolna”¹⁰⁸. Region Grodno pragnie stworzyć we współpracy z chińskimi partnerami zakłady montażowe do produkcji komponentów i agregatów przemysłowych, drobnego sprzętu rolniczego do ogrodów i warzywniaków, a także artykułów gospodarstwa domowego i elektrycznych. Ponadto stronie chińskiej zaproponowano utworzenie w tym regionie Białorusi wspólnego centrum logistycznego, które przyczyniłoby się do zwiększenia możliwości eksportowych i importowych stron. Tym bardziej, że region Grodno planuje zwiększyć eksport do Chin, na przykład mleka w proszku i żywności dla niemowląt. Pod koniec 2013 roku

¹⁰⁷ Vishnevskaya T. Obwód grodzieński i chińska prowincja Gansu podpisały memorandum o współpracy / T. Vishnevskaya // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/regions/Grodzenskaja-oblast-i-kitajskaja-provintsija-Gansu-podpisali-memorandum-o-sotrudnichestve-i-657388.html

¹⁰⁸ Vishnevskaya, T. W obwodzie grodzieńskim powstanie chiński park przemysłowy / T. Vishnevskaya // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/regions/Kitajskij-industrialnyj-park-planiruetsja-sozdat-v-Grodzenskoi-oblasti-i-6573-82.html

firma Bellact wysłała już próbne partie żywności dla niemowląt na rynek chiński. W czerwcu 2014 r. strony rozpoczęły negocjacje w sprawie „utworzenia wspólnych zakładów przetwórstwa mlecznego i mięsnego, wspólnego przedsiębiorstwa produkującego maszyny rolnicze i ciągniki oraz chińskiego przedsiębiorstwa zajmującego się uprawą produktów rolnych na terenach obwodu grodzieńskiego”¹⁰⁹. W szczególności rozważano realizację wspólnych projektów w zakresie produkcji ziemniaków, ponieważ strona chińska wyraziła zainteresowanie technikami zbioru ziemniaków stosowanymi w regionie Grodna.

Wreszcie, w sierpniu 2014 r. w Grodnie odbyła się pierwsza w historii wystawa chińskich producentów, podczas której zaprezentowali oni swoje możliwości w dziedzinie rolnictwa, budowy maszyn, przemysłu chemicznego i farmaceutycznego. Mieszkańcy Grodna planują z kolei zorganizować podobne forum handlowo-inwestycyjne w centrum administracyjnym Gansu, w mieście Lanzhou, co z pewnością sprzyjać będzie rozwojowi bezpośrednich kontaktów handlowych. Ponadto wystawa w Grodnie ponownie poruszyła kwestię realizacji w tym regionie Białorusi, we współpracy z chińską stroną, projektu inwestycyjnego mającego na celu utworzenie stałego centrum wystawowego, w szczególności do organizacji wystaw i targów poświęconych chińskim produktom. Warto również zauważyć, że w celu nawiązania bliższych kontaktów z partnerami białoruskimi prowincja Gansu utworzyła własną reprezentację handlową w Mińsku, której jednym z głównych priorytetów będzie rozwój partnerstwa gospodarczego z regionem Grodno.

Region Mohylew również zacieśnia współpracę z chińskimi partnerami. W 2013 r. jego handel z Chinami wzrósł o 20,6% i osiągnął wartość 48 mln dolarów. Obecnie głównym eksporterem produktów z tego regionu Białorusi na rynek chiński jest spółka OAO „Mohylewhimvolokno”. W 2004 r. obwód mohylewski podpisał umowę o przyjaźni z prowincją Henan. W lipcu 2014 r. centrum administracyjne tej prowincji, miasto Zhengzhou, zostało miastem partnerskim Mohylewcia. W ramach

¹⁰⁹ . Vishnevskaya, T. Region Grodno i prowincja Gansu zawarły porozumienie o współpracy w dziedzinie przemysłu spożywczego i budowy maszyn / T. Vishnevskaya // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/regions/Grodnenskaja-oblast-i-provintsija-Gansu-dogovorilis-sotrudniczat-v-sfere-APK-i-mashinostroenii-i-673490.html

tej współpracy międzyregionalnej mieszkańcy Mohylew zaproponowali realizację „kilku projektów inwestycyjnych związanych z rozwojem infrastruktury Mohylew: budową parku wodnego, krytego stadionu piłkarskiego i kompleksu hotelowego”¹¹⁰. W czerwcu 2014 r. strona białoruska zaproponowała swoim chińskim partnerom na szczęblu rządowym „omówienie projektu umowy dotyczącej utworzenia produkcji politereftalanu etylenu w spółce akcyjnej „Mogilevhimvolokno”¹¹¹, której projekt budowy jest obecnie opracowywany.

Podpisanie we wrześniu 2014 r. umowy o partnerstwie z centrum administracyjnym prowincji Jiangsu, miastem Nanjing, położonym we wschodniej części kraju, u zbiegu rzek Jangcy, świadczy również o poważnej woli Mohylewa do znacznego zacieśnienia współpracy z zagranicznymi partnerami. Dokument ten „stanowi pierwszy krok w kierunku podpisania kolejnej umowy o partnerstwie”¹¹². W ramach współpracy z regionem Mohylewskim strona chińska uznaje za obiecujący obszar dostawy produktów spożywczych i rolnych do Chin, a w zakresie inwestycji jest zainteresowana realizacją propozycji dotyczących „budowy cukrowni w pobliżu Chaussy, eksploatacji złóż torfu w okręgu Klichev, utworzenie węzła lotniczego dla transportu towarowego w pobliżu Mohylew, a także szereg projektów związanych z energią odnawialną”¹¹³.

Należy zauważyć, że prowincja Jiangsu stopniowo rozszerza swoją obecność w innych regionach Białorusi. W kwietniu 2014 r. podpisano protokół intencyjny o współpracy w dziedzinie handlu, gospodarki, kultury i spraw społecznych między komitetem wykonawczym okręgu Mozyr a rządem ludowym miasta Xuzhou,

¹¹⁰ Evmenkova, Yu. Chińskie miasto Zhengzhou zostało miastem partnerskim Mohylew / Yu. Evmenkova // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all/news/regions/Kitajskij-Chzhenchzhou-stal-pobratimom-Mogileva_i_672316.html

¹¹¹ Michaił Miasnikowicz spotkał się z przedstawicielami środowisk rządowych i biznesowych Chińskiej Republiki Ludowej [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5588>

¹¹² Emelianova, O. Mohylew zawarł umowę partnerską z chińskim miastem Nanking / O. Emelianova // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all/news/regions/Mogilev-zakliuchil-dogovor-ob-ustanovlenii-partnerskix-otnoshenii-s-kitajskim-Nankinom_i_681610.html

¹¹³ Kulyagin, S. Chiny chcą kupować produkty spożywcze na Białorusi i inwestować w przetwórstwo - Tsui Qimin / S. Kulyagin // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all/news/economics/Kitai-zainteresovan-pokupat-produkty-pitanija-v-Belarusi-i-investirovat-v-pererabotku-Tsui-Tsimin_i_685369.html

położonego w tej prowincji. Przy tej okazji strony określiły na wysokim szczeblu dwa kierunki współpracy między regionami Białorusi i Jiangsu. Pierwszy z nich „przewiduje wejście największych chińskich przedsiębiorstw do kapitału białoruskich spółek akcyjnych i utworzenie nowoczesnych zakładów produkcyjnych na ich platformie. Drugi polega na inwestycjach białoruskich organizacji w prowincji Jiangsu w celu utworzenia wspólnych przedsiębiorstw”¹¹⁴. Obszary inwestycji mogą być tutaj bardzo zróżnicowane: od produkcji maszyn rolniczych i traktorów po przemysł farmaceutyczny i wzajemne dostawy towarów. Głównymi obszarami współpracy dwustronnej, które zostały już określone, są dostawy produktów rolnych, włókien lnianych, suszonych produktów mlecznych i żywności dla niemowląt z Białorusi do Jiangsu. Fakt, że prezentacja chińsko-białoruskiego parku przemysłowego odbyła się w Jiangsu w maju 2014 r. w ramach konferencji „”, w której wzięli udział przedstawiciele prawie 120 przedsiębiorstw z Nanjing i Xuzhou, mówi sam za siebie. W ramach tego wydarzenia chińscy uczestnicy zwrócili szczególną uwagę na „odrodzenie gospodarcze Jedwabnego Szlaku, którego prowincja Jiangsu stanowi wschodnią bramę, oraz na Białoruś, uważaną za uczestnika korytarza zachodnio-wschodniego tego szlaku”¹¹⁵.

Potencjał miasta Szanghaj wydaje się bardzo duży pod względem ożywienia współpracy międzyregionalnej między Białorusią a Chinami, gdzie otwierają się znaczne możliwości promocji „produktów białoruskich” na rynku chińskim, zwiększenia aktywności inwestycyjnej chińskich przedsiębiorstw na Białorusi, w tym tworzenia wspólnych innowacyjnych produkcji w ramach chińsko-białoruskiego parku przemysłowego¹¹⁶. Udział prowincji Zhejiang w rozwoju stosunków partnerskich między regionami Białorusi i Chin będzie miał wyraźnie naukowy i badawczy charakter, o czym świadczy centrum współpracy naukowej i technicznej

¹¹⁴ Anatolij Tozik spotkał się z delegacją z Xuzhou ChRL [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5511>

¹¹⁵ Potencjał chińsko-białoruskiego parku przemysłowego zaprezentowany w chińskiej prowincji Jiangsu [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all-news/economics/Potentsial-Kitajsko-belorusskogo-industrialnogo-parka-predstavlen-v-kitaj-skoj-provintsii-T-szi-ansu_i_668315.html

¹¹⁶ O spotkaniu konsula generalnego Białorusi w Szanghaju, V. Matselii, w Biurze Stosunków Zagranicznych Rządu Ludowego Szanghaju [źródło elektroniczne]. - 2014. - URL: http://mfa.gov.by/press/news_mfa/f5081605f988e4b0.html

„Białoruś – Zhejiang” . Strony podpisały również porozumienie w sprawie otwarcia wspólnego laboratorium zajmującego się tworzeniem produktów ekologicznych i transferem „zielonych technologii”, w którym będą prowadzone badania w dziedzinie ekologii oraz rozwoju produktów, technologii i materiałów przyjaznych dla środowiska. Przewiduje się, że „białoruski oddział tej struktury będzie działał na bazie Instytutu Badań Problemów Fizykochemicznych Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego, natomiast chiński oddział będzie zlokalizowany na Uniwersytecie Shuzhen w Zhejiang”¹¹⁷ .

Podsumowując, należy przypomnieć, że „obecnie Białoruś i Chiny realizują ponad 20 dużych projektów. Na Białorusi działa ponad 40 przedstawicielstw i filii chińskich przedsiębiorstw”¹¹⁸ . Jest oczywiste, że nawet w perspektywie krótkoterminowej ich liczba będzie tylko rosła. Obecnie jest więc oczywiste, że regiony białoruskie i chińskie mogą i powinny otworzyć nowe poziomy współpracy, biorąc pod uwagę takie czynniki, jak utworzenie Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej i utworzenie strefy Jedwabnego Szlaku. Przedstawiciele międzynarodowego segmentu prasy białoruskiej i chińskiej powinni pomóc im zrozumieć te złożone procesy.

¹¹⁷ Białoruś i Chiny otworzą wspólne laboratorium zajmujące się tworzeniem produktów ekologicznych [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/society/Belarus-i-Kitaj-otkrojut-sovmestnuju-laboratoriju-dlja-sozdanij-a-ekologicheski-chistykh-produktov_i_670216.html

¹¹⁸ Michaił Miasnikowicz i Anatolij Tozik odbyli spotkania robocze z przedstawicielem Chińskiej Republiki Ludowej ds. międzynarodowych negocjacji handlowych, Zhong Shanem [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5609>

6 GLOBALNE PARTNERSTWO STRATEGICZNE– DROGA DO INNOWACJI I INWESTYCJI

W styczniu 2014 r. Republika Białorusi i Chińska Republika Ludowa przyjęły program rozwoju globalnego partnerstwa strategicznego na lata 2014–2018, w którym określiły priorytetowe obszary współpracy. Dokument ten stał się „mapą drogową” dla realizacji celu wyznaczonego na najwyższym szczeblu w lipcu 2013 r. przez przywódców obu państw: przeniesienie współpracy między Białorusią a Chinami na wyższy poziom poprzez położenie nacisku na inwestycje w nowoczesne projekty high-tech. Doświadczenia zdobyte w ramach współpracy dwustronnej między Mińskiem a Pekinem jasno pokazują, że strony „przeszły już od zwykłego handlu do realizacji projektów kredytowych i inwestycyjnych w różnych dziedzinach. Należą do nich energetyka, przetwórstwo drewna, budownictwo, transport i eksploracja kosmosu. Jednakże <...> konieczne jest rozszerzenie współpracy w formie inwestycji bezpośrednich”¹¹⁹.

Dostępne statystyki wskazują bowiem, że tempo współpracy między Białorusią a Chinami w zakresie inwestycji nie jest jeszcze zbyt wysokie: „W ostatnich latach Białoruś otrzymała około 50 mld dolarów bezpośrednich inwestycji zagranicznych. <...> Jednak tylko 195 mln dolarów pochodziło z Chin”¹²⁰. Dlatego strona białoruska bardzo wyraźnie wyraża swoje zainteresowanie w tej kwestii: „Chcielibyśmy, aby Chiny aktywniej inwestowały w gospodarkę Białorusi, rozwijając tę dziedzinę”¹²¹. Należy podkreślić, że w 2014 r. strony podjęły szereg ważnych działań w celu realizacji dużych wspólnych projektów systemowych. Jeśli chodzi o najbardziej obiecujące obszary w tym zakresie, „projektem nr 1 jest chińsko-białoruski park przemysłowy. <...> Projektem nr 2 jest obecnie budowa fabryki

¹¹⁹ Aleksander Łukaszenko spotkał się z przedstawicielami chińskich kręgów biznesowych [źródło elektroniczne]. - 2014. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/aleksandr-lukashenko-provel-vstrechu-s-predstaviteljami-delovykh-krugov-kitaja-9061/

¹²⁰ M. Miasnikowicz widzi duże perspektywy we współpracy między przedsiębiorstwami białoruskimi i chińskimi [źródło elektroniczne]. - 2014. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5381>

¹²¹ Aleksander Łukaszenko spotkał się z Meng Jianzhu, członkiem Biura Politycznego Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Chin [źródło elektroniczne]. - 2013. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/aleksandr-lukashenko-vstretilsja-s-chlenom-politbiuro-tsk-kpk-men-tszjanchzhu-7297/

samochodów osobowych”¹²².

Realizacja pierwszego z nich „otwiera perspektywę dla wprowadzenia najnowocześniejszych technologii, a także światowego doświadczenia w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, zarządzania, budowy i administrowania przedsiębiorstwami przemysłowymi”¹²³. W ciągu ostatnich lat utworzono i uruchomiono wspólną administrację i spółkę zajmującą się rozwojem parku, utworzono fundusz statutowy, opracowano i zatwierdzono ogólny plan zagospodarowania przestrzennego, opracowano szczegółowy plan jego priorytetowego rozwoju oraz podjęto działania mające na celu przyciągnięcie inwestorów spośród dużych renomowanych przedsiębiorstw. Ostateczny cel wydaje się bardzo atrakcyjny: stworzenie w rejonie Smolewiczów w obwodzie mińskim praktycznie nowego miasta, które pomieści do 155 000 osób, łączącego infrastrukturę przemysłową, mieszkaniową, społeczną i administracyjną.

W czerwcu 2014 r. odbyła się ceremonia wmurowania kamienia węgielnego pod ten park przemysłowy, nazwany „Veliki Kamen” Wielki Kamień, i ogłoszono na wysokim szczeblu, że pierwsza produkcja rozpocznie się już w 2015 r. „Nie będzie problemów z mieszkańcami: w portfolio znajduje się wiele propozycji. <...> Nie tylko chińskie, ale także tajwańskie, południowokoreańskie, japońskie i europejskie przedsiębiorstwa wyraziły chęć zostania mieszkańcami parku”¹²⁴. Mogą je przyciągać dość korzystne warunki przewidziane w koncepcji parku: praktyczna infrastruktura sprzyjająca rozwojowi działalności gospodarczej, znaczne ulgi podatkowe przez długi okres, a mianowicie brak podatku przez pierwsze 10 lat, a następnie 50% przez kolejne 10 lat. Całkowity czas budowy parku „Veliki Kamen” wynosi 30 lat.

¹²² Michał Miasnikowicz i Anatolij Tozik odbyli spotkania robocze z przedstawicielem Chińskiej Republiki Ludowej ds. międzynarodowych negocjacji handlowych, Zhong Shanem [źródło elektroniczne]. - 2014. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5609>

¹²³ Aleksander Łukaszenko odbył spotkanie dotyczące kwestii związanych z chińsko-białoruskim parkiem przemysłowym [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://president.gov.by/ru/news/ru/view/aleksandr-lukashenko-provel-soveschanie-po-voprosam-kitajsko-belorusskogo-industrialnogo-parka-8027/>

¹²⁴ Michał Miasnikowicz wziął udział w ceremonii wmurowania kamienia węgielnego pod chińsko-białoruski park przemysłowy [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5587>

Wiadomo już, że na jego terenie będzie można prowadzić około 15 rodzajów działalności gospodarczej, w tym „produkcja produktów farmaceutycznych, sprzętu biurowego, sprzętu komputerowego, przyrządów pomiarowych, urządzeń i instrumentów optycznych, zegarków, prace badawcze, projektowe i rozwojowe w dziedzinie elektroniki, farmacji, chemii precyzyjnej, budowy maszyn, biotechnologii i nowych materiałów”¹²⁵.

W celu przyspieszenia prac budowlanych w parku przemysłowym pod koniec września 2014 r. podpisano porozumienie, na mocy którego rząd chiński przyznał stronie białoruskiej „bezpłatną pomoc w wysokości 150 mln chińskich juanów na przygotowanie i realizację projektu „Elektryfikacja priorytetowego obszaru rozwoju chińsko-białoruskiego parku przemysłowego”¹²⁶.

W czerwcu 2014 r. chińska firma Huawei, jeden z trzech największych światowych producentów i dostawców sprzętu telekomunikacyjnego dla operatorów sieci stacjonarnych, komórkowych i optycznych, została pierwszym rezydentem parku. Założona w 1988 r., firma rozpoczęła działalność na Białorusi w 2003 r., otwierając przedstawicielstwo w Mińsku. Rok później podpisała pierwszą umowę na dostawę sprzętu dla operatora „BelCel”. Kolejny rok później została partnerem „MTS”, dostarczając temu operatorowi telefonii komórkowej sprzęt do stworzenia sieci na całym terytorium Białorusi. W 2007 roku powstała spółka z ograniczoną odpowiedzialnością „Bel Huawei Technologies” z kapitałem w 100% zagranicznym. Na początku 2014 roku zatrudniała już ponad 150 pracowników. W tym samym roku firma „Beltelecom” stała się beneficjentem sprzętu telekomunikacyjnego „” firmy „Huawei”. Wszystkie te fakty świadczą o tym, że rynek białoruski jest bardzo obiecujący dla tego chińskiego producenta, co potwierdzają następujące statystyki: „W 2013 roku chińska firma sprzedała na Białorusi ponad 300 000 smartfonów. W

¹²⁵ Administracja parku przemysłowego „Wielki Kamen” określiła około 15 rodzajów działalności gospodarczej dla rezydentów [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Administratsiia-industrialnogo-parka-Velikii-kamen-opredelila-okolo-15-vidov-hozdeiatelnosti-dlia-rezidentov-i-685064.html

¹²⁶ ChRL przeznaczy 150 mln juanów chińskich dla Białorusi na realizację projektów pomocy technicznej i gospodarczej [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/KNR-vvdelit-Belarusi-150-mln-kitaiskix-juancei-na-realizatsiiu-proektov-tekhniko-ekonomicheskoi-pomoschi-i-682405.html

przyszłości zamierza poprawić ten wynik”¹²⁷.

We wrześniu 2014 r. w Państwowej Wyższej Szkole Komunikacji w Mińsku otwarto centrum szkoleniowe „Huawei Technologies”, w którym dwa laboratoria inteligentne systemy monitoringu wizyjnego oraz nowoczesne technologie informacyjne i komunikacyjne zapewniają szkolenia specjalistów z SA „Promsvyaz”, RUE „Beltelecom” oraz UE V GK. W tym celu chińska firma planuje dostarczyć do centrum nowe innowacje w celu realizacji wspólnych projektów, dokumentację techniczną i sprzęt do testowania technologii, a także wysłać swoich specjalistów, aby szkolili studentów i nauczycieli na Białorusi. Według strony białoruskiej otwarcie tego centrum szkoleniowego „świadczy o nowym podejściu do substytucji importu: produkcji dóbr przeznaczonych na rynki wschodzące we współpracy z światowymi liderami”¹²⁸.

Projekt stworzenia inteligentnego systemu transportowego w Mińsku może stanowić interesujący obszar współpracy między chińską firmą a stroną białoruską. Jego realizacja pozwoli „poprawić efektywność wykorzystania transportu publicznego i bezpieczeństwo na drogach, a także zmniejszyć emisję szkodliwych substancji do atmosfery”¹²⁹. W tym kontekście należy zauważyć, że „Huawei” ma już doświadczenie w realizacji podobnych projektów, zarówno w Chinach Chengdu, jak i w innych krajach – Tadżykistanie Duszanbe i Mołdawii Kiszyniów. W parku przemysłowym „Veliki Kamen” Huawei planuje zrealizować projekt inwestycyjny mający na celu utworzenie centrum badawczo-rozwojowego.

W 2014 roku kolejnym rezydentem parku przemysłowego w dzielnicy Smolevichy została chińska firma ZTE, założona w 1985 roku, obecnie światowy lider w produkcji sprzętu telekomunikacyjnego i dostarczaniu gotowych rozwiązań sieciowych. ZTE jest obecne na białoruskim rynku telekomunikacyjnym od 2001

¹²⁷ Grigorovich, T. Miasnikovich zaproponował firmie Huawei współpracę w zakresie badań naukowych oraz prac eksperymentalnych i projektowych / T. Grigorovich // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Miasnikovich-predlozhit-Huawei-sotrudnicat-v-oblasti-nauchno-issledovatel'skix-i-ovtvo-konstruktorskix-rabot-i-657949.html

¹²⁸ Michaił Mjasnikowicz uczestniczył w inauguracji centrum szkoleniowego Huawei Technologies [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5678>

¹²⁹ Michaił Miasnikowicz spotkał się z przedstawicielami chińskiej firmy Huawei [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5436>

roku, gdzie najpierw otworzyło przedstawicielstwo, a następnie filię, a obecnie dostarcza do Białorusi „sprzęt telekomunikacyjny dla przedsiębiorstwa państwowego „Beltelecom”, telefony komórkowe GSM i 3G dla operatorów „Velkom”, MTC i Life, a także sprzęt do dostępu do Internetu”¹³⁰.

W parku przemysłowym „Veliki Kamen” spółka planuje, przy pomocy spółki „Zavod telekommunikatsionnogo oborudovaniya” Fabryka Sprzętu Telekomunikacyjnego, której jest założycielem, zorganizować produkcję nowoczesnego sprzętu telekomunikacyjnego

nowoczesnego sprzętu telekomunikacyjnego dla operatorów telefonii komórkowej i stacjonarnej, komponentów do systemów transportowych, a także transportu elektrycznego i kombinowanych źródeł zasilania. Chodzi w szczególności o system monitorowania przepływów logistycznych oparty na technologiach RFID oraz projekt całkowitej modernizacji infrastruktury największego publicznego operatora kablowego. Innymi słowy, „są to dość złożone i kosztowne projekty. Ich koszt szacuje się na około 300 milionów dolarów”¹³¹.

Perspektywy pojawienia się nowych mieszkańców w parku przemysłowym „Veliki Kamen” w 2015 r. wydają się dość obiecujące, ponieważ podpisano już „umowy dotyczące realizacji projektów na terenie parku przez potencjalnych mieszkańców”: UP „Iridio Motors ” Rumunia, ZAO „F-Sintez”, AO „Grindex” Łotwa, „China Huadian Engineering” Chiny. &...& Bezpośrednie inwestycje zagraniczne tych przedsiębiorstw są oczekiwane po stworzeniu infrastruktury technicznej i transportowej”¹³².

Jeśli chodzi o drugi co do wielkości białorusko-chiński projekt inwestycyjny, który jest realizowany w rejonie borysowskim obwodu mińskiego i obejmuje „budowę i uruchomienie fabryki samochodów osobowych oraz wewnętrznej i

¹³⁰ Grigorovich, T. Chińska firma ZTE zostanie rezydentem chińsko-białoruskiego parku przemysłowego / T. Grigorovich // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Kitaiskaia-ZTE-stanet-rezidentom-Kitaisko-belorusskogo-industrialnogo-parka_i_657830.html

¹³¹ Michaił Miasnikowicz spotkał się z delegacją chińskiej firmy ZTE [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.government.by/ru/content/543_5

¹³² ZTE i Huawei uruchomią projekty w parku przemysłowym „Veliki Kamen” w 2015 r. [Źródło elektroniczne]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/tech/ZTE-i-Huawei-nachnut-realizatsiu-proektov-v-industrialnom-parke-Velikij-kamen-v-2015-godu_i_690459.html

zewewnętrznej infrastruktury technicznej i transportowej”¹³³ z jasno określoną datą uruchomienia – 1 lipca 2019 r. Przypomnijmy, że w 2014 r. spółka BelJi, utworzona w grudniu 2011 r., otrzymała 99-letnią dzierżawę gruntu położonego w granicach wolnego obszaru ekonomicznego „Mińsk”. Środek ten został podjęty w celu przyciągnięcia inwestycji w utworzenie między białoruskimi miastami Borisov i Zhodino produkcji zorientowanej na eksport o zdolności produkcyjnej 120 000 samochodów rocznie, z czego 90% ma być eksportowanych. „Łącznie projekt szacuje się na około 650 mln dolarów, z czego około 450 mln dolarów to inwestycje w środki trwałe”¹³⁴. Liczby te jasno pokazują, że projekt ten rzeczywiście otwiera nowy rozdział we współpracy między Białorusią a Chinami: „Jest to prawdziwa faza inwestycyjna naszej współpracy”¹³⁵.

Można dodać, że projekt ten zostanie zrealizowany w dwóch etapach. Pierwszy etap „przewiduje budowę oddzielnego zakładu o zdolności produkcyjnej 60 000 sztuk rocznie, wraz z uruchomieniem produkcji spawania, lakierowania i montażu karoserii przed 1 stycznia 2017 r. Do tego czasu planowane jest zwiększenie poziomu lokalizacji do 30%, a następnie do 50% do końca 2018 r.”¹³⁶. Na razie w Borysowie zrealizowano pierwszy etap projektu utworzenia linii montażowej samochodów osobowych o wydajności 10 000 sztuk rocznie. Pierwszy samochód został tam zmontowany w lutym 2013 r. W okresie od stycznia do września 2014 r. spółka akcyjna „BelGhi” sprzedała około 7500 samochodów, z czego 5500 zostało wysłanych do Rosji i Kazachstanu.

Przedsiębiorstwo posiada już centra dystrybucyjne we wszystkich regionalnych ośrodkach i dużych miastach Białorusi. Dzięki nim planowane jest zwiększenie

¹³³ Komentarz do dekretu nr 35 z dnia 16 stycznia 2014 r. [źródło elektroniczne]. - 2014. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/kommentarii-k-ukazu-35-ot-16-i-anvarii-a-2014-g-7853/

¹³⁴ Aleksander Łukaszenko wydał rozkaz pełnego wdrożenia projektu produkcji samochodów osobowych na Białorusi [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/aleksandr-lukashenko-poruchil-v-polnom-objeme-realizovat-proekt-po-proizvodstvu-v-belarusi-legkovyx-7824/

¹³⁵ Michaił Miasnikowicz spotkał się z kierownictwem spółki i „Jili” [źródło elektroniczne]. – 2014. – URL: <http://www.government.by/ru/content/5715>

¹³⁶ „BelGhi” planuje sprzedać co najmniej 3000 samochodów na rynku krajowym w 2015 r. samochodów na rynku krajowym [źródło elektroniczne]. – 2014. – URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/BelDzhi-rasschityvaet-v-2015-godu-prodat-na-vnutrennem-rynke-ne-menee-3-ty-s-avtomobilei-i-684404.html

sprzedaży samochodów na rynku krajowym o 2000–3000 sztuk w 2015 r. W sumie w tym roku zostanie wyprodukowanych 12 845 samochodów, dlatego „BelGi poszukuje obecnie nowych rynków, w szczególności w Tadżykistanie, Turkmenistanie, Uzbekistanie, Kirgistanie, Armenii, Gruzji, Azerbejdżanie i Mołdawii”¹³⁷. Realizacja propozycji rządu białoruskiego skierowanej do firmy Geely, aby „zbadać możliwość budowy fabryki produkującej części samochodowe w chińsko-białoruskim parku przemysłowym”, mogłaby stanowić interesujące uzupełnienie projektu¹³⁸, co otworzyłoby nowe, innowacyjne perspektywy dla partnerstwa inwestycyjnego między Białorusią a Chinami.

We wrześniu 2014 r. podpisano protokół ustaleń między Ministerstwem Finansów Białorusi a Narodowym Bankiem Rozwoju Chin, w którym strony uzgodniły otwarcie przez chiński bank dwóch długoterminowych linii kredytowych o łącznej wartości do 1 mld dolarów na okres 15 lat, w tym 5-letniego okresu karencji. Środki z tych linii kredytowych zostaną przeznaczone „na realizację projektów inwestycyjnych na terytorium republiki w dziedzinie transportu, energetyki, przemysłu oraz małych i średnich przedsiębiorstw”¹³⁹.

Chodzi w szczególności o skierowanie chińskich inwestycji do sektora transportu i logistyki na Białorusi, przedsiębiorstw produkujących tabor kolejowy i statki żeglugi śródlądowej, a także do tworzenia przedsiębiorstw specjalizujących się w międzynarodowym transporcie drogowym. W dziedzinie transportu kolejowego „szczególne znaczenie ma współpraca w zakresie rozwoju lądowej linii transportu towarowego szybkimi pociągami kontenerowymi między Chinami a Europą, a także udział strony chińskiej w rozwoju transportu kolejowego dużych prędkości na

¹³⁷ Region Mińska zwiększył eksport w 2015 r. dzięki samochodom Geely i pociągom Stadler [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/regions/Minskaja-oblast-v-2015-godu-uvlechit-eksport-za-schet-avtomobilej-Geely-i-poezdov-Stadler-i-690421.html

¹³⁸ Anatolij Tozik spotkał się z kierownictwem firmy Geely [źródło elektroniczne]. - 2014. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5470>

¹³⁹ Chiny udzielią Białorusi kredytów w wysokości do 1 mld dolarów na realizację projektów inwestycyjnych [źródło elektroniczne]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Kitaj-vvdelit-Belarusi-kredity-na-summu-do-1-mlrd-na-realizatsiiu-investproektov-i-681417.html

terytorium republiki”¹⁴⁰.

W tym zakresie trwają już konkretne rozmowy na temat możliwości współpracy między Białorusią a Chinami w zakresie budowy linii kolejowej w regionie Polessky, modernizacji infrastruktury w celu zwiększenia prędkości transportu kolejowego, a także „organizacji szybkiego połączenia kolejowego między Pekinem, Moskwą, Mińskiem - Brześć z przedłużeniem do krajów Europy Zachodniej”¹⁴¹. W grudniu 2014 r. podpisano porozumienie między białoruskimi kolejami a chińską grupą inżynierską CREC w sprawie długoterminowej współpracy i zbadania kwestii organizacji produkcji specjalistycznego sprzętu na terenie parku przemysłowego „Veliki Kamen”.

Jeśli chodzi o perspektywy współpracy między Białorusią a Chinami w dziedzinie energetyki, należy przede wszystkim przypomnieć, że od 2008 r. oba kraje realizują wspólne projekty o łącznej wartości ponad 1,5 mld dolarów. Szczególnym zainteresowaniem cieszy się obecnie projekt „Budowa elektrowni jądrowej w Republice Białorusi. Produkcja energii elektrycznej i podłączenie do sieci energetycznej”, którego wartość szacowana jest na 340 mln dolarów. Wyróżnia się on spośród projektów już zrealizowanych z chińską stroną tym, że ma na celu poprawę niezawodności całej sieci energetycznej naszego kraju oraz poziomu bezpieczeństwa energetycznego krajowej sieci przesyłowej. Dokładniej rzecz ujmując, projekt ten „przewiduje budowę 1033 km napowietrznych linii przesyłowych energii elektrycznej o napięciu 330 kV na terenie obwodów grodzieńskiego, mińskiego i witebskiego, przebudowę 672,4 km istniejących linii energetycznych o napięciu 110-330 kV, przebudowę 4 podstacji wraz z budową komórek 330 kV w Mińsku, Rossi, Stolbtsy i Smorgonie, budowę nowej podstacji 330 kV „Postavy”, instalację drugiego autotransformatora w podstacji 330 kV „Smorgon”¹⁴².

¹⁴⁰ Białoruś zachęca Chiny do zwiększenia inwestycji w sektorze transportu i logistyki [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Belarus-prizyvayet-Kitai-aktivnee-investirovat-v-transportno-logisticheskii-sektor-i-687942.html

¹⁴¹ Anatolij Tozik spotkał się z kierownictwem chińskiej grupy inżynierii kolejowej CREC [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5787>

¹⁴² Białoruś i Chiny realizują wspólne projekty w dziedzinie energetyki o wartości 1,5 mld dolarów [źródło elektroniczne]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Belarus-i-Kitai-realizujut-sovmestnye-proekty-v-energetike-na-15-mlrd-i-661745.html

Kolejnym interesującym obszarem współpracy w sektorze energetycznym jest ten, który otworzyło porozumienie o współpracy w dziedzinie energii wodnej, podpisane w 2014 r. w Pekinie przez Ministerstwo Energii Białorusi i chińską spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością zajmującą się importem i eksportem kompletnych urządzeń spółka COMPLANT. Dokument ten potwierdził zamiar stron kontynuowania współpracy „w zakresie realizacji przez spółkę COMPLANT projektów inwestycyjnych dotyczących budowy elektrowni wodnych na Białorusi”¹⁴³¹⁴⁴. Chodzi tu o schemat „budowa-eksploatacja-przekazanie”.

W dziedzinie przemysłowej projekt „wielkiej chemii”, który zostanie zrealizowany przez SA „Mogilevhimvolokno” i SA „Chińską Spółkę Inżynierię SAMSE” i dotyczy budowy instalacji do ciągłej polikondensacji politereftalanu etylenu z bezpośrednim tworzeniem włókien i produkcją przędzy technicznej: „Po zrealizowaniu tego projektu wydajność zakładu wzrośnie 1,5-krotnie, osiągając 200 000 ton poliestru rocznie, a koszty energii zostaną zmniejszone o ponad 2,5 144 razy”

Chińska firma CITIC Construction, której wizytówką jest zbudowany przez nią stadion olimpijski w Pekinie, planuje również przejście od działalności podwykonawczej do działalności inwestycyjnej na Białorusi. W naszym kraju znana jest z realizacji trzech dużych projektów w cementowniach. Obecnie rozważa się ewentualną budowę fabryki produkcji sody kalcynowanej o wydajności 200 000 ton rocznie, w którą strona chińska „planuje zainwestować 15% kosztów kontraktu tego projektu”¹⁴⁵.

¹⁴³ Chińska firma COMPLANT jest zainteresowana budową elektrowni wodnych na Białorusi [źródło elektroniczne]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Kitaiskaia-kompaniia-COMPLANT-zainteresovana-v-stroitelstve-gidroelektrostantsii-v-Belarusi_i_672967.html

¹⁴⁴ Grigorovich, T. Myasnikovich zaproponował swoim chińskim partnerom rozszerzenie projektu inwestycyjnego budowy fabryki celulozy siarczanowej w Svetlogorsku TKK / T. Grigorovich // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/MJasnikovich-predlozhit-kitajskim-partneram-rasshirit-investproekt-stroitelstva-zavoda-belenoi-sulfatnoi-tseliulozy-na-Svetlogorskom-TsKK_i_657475.html

¹⁴⁵ Grigorovich, T. Chińska firma CITIC przechodzi od działalności podwykonawczej na Białorusi do działalności inwestycyjnej / T. Grigorovich // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Kitajskaja-SITIC-perexodit-ot-podriadnoj-dejatelnosti-v-Belarusi-k-investitsionnoj_i_657576.html

W połowie 2014 roku rozwiązano kwestie proceduralne związane z utworzeniem białorusko-chińskiej spółki inżynierskiej we współpracy z „CITIC Construction”. Spółka ta otrzymała duże zlecenie na prace projektowe, głównie w parku przemysłowym „Veliki Kamen”. Kolejny nowy projekt z tą spółką otwiera trzy obszary współpracy: budowę zakładu skraplania gazu ziemnego, utworzenie sieci stacji paliwowych z gazem kriogenicznym, a także produkcję urządzeń do butli gazowych, urządzeń do stacji sprężania gazu oraz modernizację silników samochodowych. „Obecnie rozważa się możliwość budowy zakładu skraplania gazu ziemnego w Kobrinie”¹⁴⁶.

W 2014 r. zawarto również porozumienie zasadnicze „w sprawie wprowadzenia chińskich inwestycji na dużą skalę do gospodarki białoruskiej w celu utworzenia spółek joint venture i zakładów produkcyjnych”¹⁴⁷ z największym funduszem inwestycyjnym na świecie, „China Investment Corporation”, utworzonym w 2007 r. przez rząd chiński w celu inwestowania w projekty zagraniczne. Ta spółka inwestycyjna specjalizuje się w inwestycjach bezpośrednich, zarówno w instrumenty finansowe, jak i w aktywa sektora realnego gospodarki. Na Białorusi znana jest z udziału jako współinwestor w projekcie budowy kompleksu hotelowego „Pekin” w Mińsku. Należy przypuszczać, że w 2015 r. lista podobnych projektów inwestycyjnych w naszym kraju realizowanych przy pomocy „CIC” znacznie się wydłuży.

Strona białoruska wiąże również duże nadzieje z zacieśnieniem współpracy inwestycyjnej z Chińską Narodową Spółką Współpracy Gospodarczej za Granicą SOEC, która zrealizowała już dwa duże projekty w dziedzinie energetyki w naszym kraju: przebudowę elektrowni ciepłych TPP-2 i TPP-5 w Mińsku, a także współpracuje z białoruskimi partnerami przy budowie elektrowni w Wenezueli. W 2015 r. spodziewane jest zintensyfikowanie udziału spółki „w projektach

¹⁴⁶ A. Tozik i P. Prokopovich spotkali się z kierownictwem spółki „CITIC Construction” ChRL [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5570>

¹⁴⁷ Michaił Miasnikowicz przeprowadził negocjacje z kierownictwem chińskiej spółki inwestycyjnej CIC [źródło elektroniczne]. - 2014. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5378>

modernizacji przedsiębiorstw przemysłu lekkiego na Białorusi”¹⁴⁸ , a także w tworzeniu produkcji farmaceutycznej na terenie parku przemysłowego „Veliki Kamen”.

Cel intensyfikacji współpracy belgijsko-chińskiej w zakresie inwestycji jest również bardzo istotny dla dziedziny nauki i techniki, w której współpraca rozwijała się dość aktywnie i dynamicznie w ostatnich latach. Tak więc w 2014 r. podpisano cztery umowy między Państwowym Uniwersytem Białoruskim a Instytutem Petrochemii Akademii Nauk Heilongjiang w celu prowadzenia badań w dziedzinie kompatybilności materiałów organicznych i nieorganicznych, wspierania tworzenia kompozycji fosforanowych wzmocnionych włóknami węglowymi, a także syntezy i dalszego określania właściwości nowych kompozycji chemicznych. Wsparcie organizacyjne i kontrola realizacji tych prac zostały powierzone Białorusko-Chińskiemu Centrum Innowacji Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego, natomiast po stronie białoruskiej „naukowcom z Instytutu Badań Problemów Fizykochemicznych Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego, Wydział Chemii im. a oraz Instytut Badań nad Problemami Fizyki Stosowanej Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego”¹⁴⁹ .

W 2014 r. Państwowy Uniwersytet Białoruski otworzył centrum współpracy naukowej i technicznej „Białoruś – Zhejiang”, którego działalność ma na celu rozwój stosunków naukowych Państwowego Uniwersytetu Białoruskiego z organizacjami przemysłowymi i uczelniami wyższymi tej chińskiej prowincji. Należy zauważyć, że w ciągu ostatnich dwóch lat Państwowy Uniwersytet Białoruski we współpracy z uniwersytetami z prowincji Zhejiang zrealizował już trzy projekty, z których dwa są częścią między państwowego programu współpracy między Białorusią a Chinami w dziedzinie nauki i technologii. „Jeden z projektów, zatytułowany „Skuteczne powłoki antykorozyjne dla statków”, jest wynikiem współpracy specjalistów z Białoruskiego

¹⁴⁸ Anatolij Tozik spotkał się z kierownictwem Chińskiej Narodowej Korporacji Współpracy Gospodarczej i Handlowej [Źródło elektroniczne]. - 2014. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5449>

¹⁴⁹ Cztery umowy z Chińskim Instytutem Petrochemii Akademii Nauk Heilongjiang [źródło elektroniczne]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/society/Cetyre-kontrakta-s-kitaiskim-Institutom-nefteximii-Xeiluntszi-anskoj-akademii-nauk-podpisan-y-BGU-i-663-892.html

Uniwersytetu Państwowego i Uniwersytetu Oceanograficznego w Zhejiang. Dwa pozostałe projekty miały na celu zbadanie technologii umożliwiających tworzenie nowych ekologicznych opakowań i materiałów dla przemysłu spożywczego”¹⁵⁰.

O wysokim poziomie naukowym tych opracowań świadczy fakt, że dyrektor laboratorium Instytutu Badań Problemów Fizykochemicznych Uniwersytetu Państwowego w Biełgorodzie, D. Grinshpan, który brał udział w realizacji dwóch wspólnych projektów z Uniwersytetem w Zhejiang – dotyczące tworzenia biodegradowalnych materiałów opakowaniowych do żywności folii oraz badania produktów biodegradacji naturalnego polimeru chityny, znalazł się wśród 35 najlepszych zagranicznych ekspertów spośród 39 000 ekspertów z 18 krajów pracujących w prowincji Zhejiang. W listopadzie 2014 r. otrzymał nagrodę „West Lake Friendship”, która „nagradza zagranicznych naukowców, którzy wnieśli znaczący wkład w rozwój edukacji, nauki i kultury w prowincji Zhejiang”¹⁵¹.

Współpraca między Białoruskim Uniwersytetem Państwowym a Politechniką w Dalian, która w 2014 r. po raz pierwszy w swojej historii utworzyła specjalny fundusz na wsparcie współpracy z Białoruskim Uniwersytetem Państwowym, rozwija się pomyślnie. Strony rozważają obecnie kwestię utworzenia białorusko-chińskiego centrum szkoleniowego. W tym kontekście strona chińska zaproponowała, aby „rozważyć jako lokalizację takiego centrum nową filię uniwersytetu w prowincji Liaoning, otwartą w 2013 roku i mogącą pomieścić 10 000 studentów”¹⁵².

Białoruski Narodowy Uniwersytet Techniczny, który zawarł „ponad 20 umów w dziedzinie edukacji i nauki z chińskimi uniwersytetami”, również rozwija

¹⁵⁰ Białoruś i Chiny otworzą wspólne laboratorium zajmujące się tworzeniem ekologicznych produktów

[Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL:

http://www.belta.by/ru/all_news/society/Belarus-i-Kitaj-otkrojut-sovmestnuju-laboratoriju-dlia-sozdaniia-ekologicheskikh-produktov_i_670216.html

¹⁵¹ Białoruski naukowiec po raz pierwszy otrzymuje nagrodę „Zachodnie Jezioro Przyjaźni” od chińskiej prowincji

prowincji Zhejiang [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL:

http://www.belta.by/ru/all_news/society/Beloruskii-uchenvi-vpervye-udostoen-nagrady-Zapadnoe-ozero-Druzhba-kitaii-skoii-provintsii-Chzhetszi-an_i_686410.html

¹⁵² Anatolij Tozik spotkał się z rektorem Politechniki w Dalian ChRL [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5692>

intensywne relacje ze swoimi chińskimi partnerami¹⁵³. Chińskie centrum kulturalno-edukacyjne „Shanghai-2007” prowadzi bardzo aktywną działalność na terenie Białoruskiego Narodowego Uniwersytetu Technicznego, a w parku technologicznym „Politechnika” znajduje się białorusko-chińskie centrum współpracy z pięcioma chińskimi prowincjami. Działa tam również białorusko-chińskie przedsiębiorstwo joint venture „Innowacje w budownictwie drogowym”. Otwarcie w październiku 2014 r. Instytutu Konfucjusza Nauk i Technologii na Białoruskim Państwowym Uniwersytecie Technicznym stanowi naturalną kontynuację tych białorusko-chińskich relacji. Chińskim partnerem tego projektu jest jedna z głównych uczelni technicznych w Chinach, Uniwersytet Północno-Wschodni, położony w Shenyang, stolicy prowincji Liaoning, w północno-wschodniej części kraju. Utworzenie tej struktury ma obecnie szczególne znaczenie dla rozwoju naukowego i technicznego obu krajów, ponieważ sieć instytutów Konfucjusza na Białorusi zapewnia wsparcie pedagogiczne, naukowe i informacyjne dla wszystkich stosunków dwustronnych między Białorusią a Chinami.

W świetle powyższych faktów, które świadczą o znacznym wzmocnieniu współpracy naukowej i technicznej między Białorusią a Chinami w ostatnim czasie, ogłoszony w 2014 r. przez strony zamiar utworzenia wspólnego funduszu venture capital, który umożliwiłby „finansowanie białoruskich i chińskich projektów venture capital i innowacyjnych, mających na celu tworzenie produkcji high-tech”¹⁵⁴, wydaje się całkowicie słuszny. Wprowadzenie takiego instrumentu współpracy z pewnością sprzyjać będzie realizacji części programu dotyczącej innowacji i inwestycji w ramach „Programu rozwoju globalnego partnerstwa strategicznego między Republiką Białorusi a Chińską Republiką Ludową na lata 2014–2018”, przyjętego w styczniu 2014 r.

¹⁵³ Instytut Konfucjusza poświęcony naukom ścisłym i technologiom został otwarty na Białoruskim Państwowym Uniwersytecie Technicznym [źródło elektroniczne]. - 2014.

- URL: http://www.belta.by/ru/all_news/society/V-BNTU-otkrvlsia-institut-Konfutsiia-po-nauke-i-tehnike_i683736.html

¹⁵⁴ Białoruś i Chiny planują utworzenie wspólnego funduszu venture capital [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Belarus-i-Kitai-planiruiut-sozdat-sovmestnyi-venchurnyi-fond_i671882.html

7 EKONOMICZNY PAS DRÓGI JEDWABNEJ W KONTEKŚCIE GLOBALNEGO PARTNERSTWA STRATEGICZNEGO

We wrześniu 2013 r. podczas wizyty państwowej w Kazachstanie prezydent Chińskiej Republiki Ludowej Xi Jinping zaproponował przywrócenie legendarnego Wielkiego Jedwabnego Szlaku jako nowego modelu współpracy między Chinami, Azją Środkową, Bliskim Wschodem i Europą, jako nowej „inicjatywy współpracy i koncepcji rozwoju”¹⁵⁵.

Należy przypomnieć, że termin „Jedwabny Szlak” został wprowadzony do języka naukowego w 1877 r. przez niemieckiego geografa i geologa F. Richthofena w jego klasycznym dziele „Chiny”. W ten sposób określił rozgałęzione sieci szlaków karawanowych, które pojawiły się w drugiej połowie II wieku p.n.e. i przebiegały przez Europę i Azję, od Morza Śródziemnego po Chiny. Przebiegały one przez terytoria Chin, Kirgistanu, Kazachstanu, Mongolii, Indii, Turcji, Iranu, Grecji i obecnych krajów Kaukazu.

Istniejąca do XVI wieku i przestająca istnieć dopiero wraz z otwarciem szlaków morskich Wielka Jedwabna Droga stała się jednak „symbolem stosunków między Zachodem a Wschodem”¹⁵⁶. W rzeczywistości służył on nie tylko jako środek rozwoju gospodarczego i handlu, ale także sprzyjał dialogowi między kulturami, wymianie informacji i rozwojowi stosunków między cywilizacjami. „Zaletą miast położonych na Wielkim Jedwabnym Szlaku była ich tolerancja, pokojowe współistnienie różnych religii, poszanowanie obcych zwyczajów i tradycji, ponieważ każdy podróżujący kupiec mógł tam przestrzegać zasad kulturowych swojego ludu”¹⁵⁷.
.¹⁵⁸Trendy w globalnym rozwoju cywilizacji ludzkiej w drugiej połowie XX wieku spowodowały aktualizację badań i „stworzenie nowych możliwości rozwoju

¹⁵⁵ Cimin, C. Jeden plus jeden to więcej niż dwa! / C. Cimin // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/person/interview/Tsuj-Tsimin_i_5L4671.html

¹⁵⁶ Ospanov, G. M. Obecny etap rozwoju Wielkiego Jedwabnego Szlaku / G. M. Ospanov // [Zasób elektroniczny]. - 2011. - URL: http://arti.clekz.com/arti_cle/5557

¹⁵⁷ Orynbaev, E. Odrodzenie Wielkiego Jedwabnego Szlaku: perspektywy współpracy między Kazachstanem a Chinami / E. Orynbaev // [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: <http://russian.people.com.cn/95181/8470443.html>

¹⁵⁸ Fazylova, G. Odrodzenie Wielkiego Jedwabnego Szlaku / G. Fazylova // [Zasób elektroniczny]. - 2011. - URL: <http://www.meso Eurasia.org/archives/3270>

stosunków handlowych między Azją a Europą, zjednoczenie wysiłków wielu krajów znajdujących się na różnych poziomach rozwoju gospodarczego i rozwijających się zgodnie z własnym systemem politycznym”.

Powrót do tematu odrodzenia Wielkiego Jedwabnego Szlaku rozpoczął się w dziedzinie kultury, kiedy w 1988 r. Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Oświaty, Nauki i Kultury UNESCO ogłosiła rozpoczęcie dziesięcioletniego projektu zatytułowanego „Kompleksowe badanie Jedwabnego Szlaku – szlaku dialogu”. Projekt ten przewidywał szerokie i wyczerpujące badanie historii cywilizacji, nawiązanie bliskich kontaktów kulturalnych między Wschodem a Zachodem oraz poprawę stosunków między licznymi narodami zamieszkującymi kontynent eurazjatycki. Właśnie podczas realizacji tego projektu powstało hasło, które jest niezwykle aktualne również dzisiaj: „Odrodzenie Jedwabnego Szlaku to wznowienie tysiącletniego dialogu między cywilizacjami”¹⁵⁹. Projekt ten zaowocował dziesiątkami konferencji i seminariów naukowych, powstaniem filmów, publikacją książek, broszur i artykułów, a także renowacją zabytków archeologicznych i architektonicznych. Po osiągnięciu celów związanych z gromadzeniem i badaniem dokumentów dotyczących ludów zamieszkujących regiony położone wzdłuż Wielkiego Jedwabnego Szlaku, projekt ten stał się dla UNESCO „punktem wyjścia” do realizacji bardziej konkretnych przedsięwzięć, których istotą było ożywienie i wspieranie niektórych aspektów kultury danego regionu.

Temat odrodzenia Wielkiego Jedwabnego Szlaku był kontynuowany: w raporcie zatytułowanym „Systemy transportu tranzytowego nowych niepodległych i rozwijających się państw Azji Środkowej oraz ich sąsiadów tranzytowych : sytuacja obecna i propozycje na przyszłość”; rezolucja przyjęta w 1996 r. podczas 51. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ „System tranzytowy w państwach śródlądowych Azji Środkowej i sąsiednich krajach rozwijających się”. W dokumentach tych podkreślono znaczenie wysiłków podejmowanych przez kraje w celu uzyskania dostępu do rynków światowych poprzez stworzenie rozbudowanego systemu tranzytowego oraz wezwano kraje-donatorów i organizacje odpowiedzialne

¹⁵⁹ UNESCO i Wielki Jedwabny Szlak [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.manzaratourism.com/ru/ gsr_unesco

za finansowanie projektów globalnych do „udzielenia nowym niepodległym i rozwijającym się państwom odpowiedniej pomocy finansowej i technicznej w celu poprawy ich zdolności komunikacyjnych i tranzytowych¹⁶⁰ w tych krajach”.

W październiku 2006 r., podczas posiedzenia ministrów transportu Komisji Gospodarczej Narodów Zjednoczonych ds. Azji i Pacyfiku, rząd chiński zaproponował wstępny program połączeń drogowych między Europą a Azją, którego głównym celem było zachęcenie zainteresowanych krajów do znacznych inwestycji w rozwój infrastruktury drogowej w celu przyspieszenia budowy trzech głównych osi wschód-zachód: północnej Chiny – Kazachstan – Rosja – Europa; środkowa Chiny – Kazachstan – Morze Kaspijskie; południowa Chiny – Azja Środkowa [region Kaukazu/Iran – Turcja] – Europa. Według uczestników spotkania, gdy tylko trasy te zostaną uruchomione, „znacznie zbliżą one Chiny i Azję Północno-Zachodnią do Azji Środkowej i Europy, tworząc tym samym warunki transportu drogowego bardziej sprzyjające rozwojowi stosunków gospodarczych i handlowych między Chinami, Rosją a krajami Azji Środkowej, Azji Południowej i Europy”¹⁶⁰¹⁶¹.

Innymi słowy, obecnie inicjatywa utworzenia gospodarczego pasa Jedwabnego Szlaku stanowi długoterminową strategię współpracy handlowej i gospodarczej z nieograniczonymi przepływami handlowymi, potężną infrastrukturą logistyczną umożliwiającą szybką dostawę towarów z Azji do krajów Unii Europejskiej, która przyczyni się do zjednoczenia potencjału krajów o różnych systemach politycznych i stanie się jednym z najbardziej ambitnych projektów naszych czasów. Potwierdzają to dane liczbowe. Projekt ten ma objąć 18 państw o łącznej liczbie ludności ponad 3 miliardy osób. Budowa nowych autostrad, linii kolejowych i rurociągów sprzyjać będzie rozwojowi nergii, rolnictwa, górnictwa, turystyki i wymiany kulturalnej¹⁶²,

¹⁶⁰ Chebotarev, A. Odrodzenie Wielkiego Jedwabnego Szlaku // A. Chebotarev, S. Bondartsev // [Zasób elektroniczny]. - 1999. - URL: http://www.ca-c.org/journal/cac-03-1999/st_07_chebotar.shtml

¹⁶¹ Odrodzenie Wielkiego Jedwabnego Szlaku w XXI wieku: od teorii do praktyki. Wspólny projekt Międzynarodowej Unii Transportu Samochodowego i redakcji www.pobred.com. - M., 2007. - C. 7.

¹⁶² Chiński projekt gospodarczego pasa Jedwabnego Szlaku budzi zainteresowanie Białorusi - IAC [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Kitaiskij-proekt-ekonomicheskogo-poiasa-Shefkovo-puti-predstavli-aet-dli-a-Belarusi-interes---IATs-i-690301.html

łącząc region Azji i Pacyfiku z Europą w oparciu o zasady spójności i wzajemnego zaufania, równości i wzajemnych korzyści, tolerancji, wymiany doświadczeń i współpracy, co odpowiada głównym trendom współczesności.

Sama Chiny dostrzegają pięć głównych aspektów tej inicjatywy, wśród których znajdują się: koordynacja kierunków polityki; rozwój transportu; stymulowanie wzajemnego handlu; zapewnienie płynnego obiegu pieniądza, rozliczeń w walutach krajowych i wzajemnej wymiany walut; intensyfikacja kontaktów między zwykłymi obywatelami. Należy zauważyć, że lądowa część tego projektu rozpoczyna się w mieście Xi'an, centrum administracyjnym prowincji Shaanxi w środkowych Chinach, gdzie już uruchomiono projekt urbanistyczny „Nowy punkt wyjścia dla pasa gospodarczego Jedwabnego Szlaku”, który stał się swego rodzaju „mapą drogową” mającą na celu zintensyfikowanie i rozwój wzajemnie korzystnych stosunków handlowych. Warto zauważyć, że „władze prowincji Shaanxi złożyły już wniosek o utworzenie strefy wolnego handlu, która obejmie kraje położone wzdłuż Jedwabnego Szlaku”¹⁶³, rozciągającego się od Xi'an na wschód do miast Lanzhou i Urumqi, będących centrami administracyjnymi prowincji Gansu i Xinjiang – autonomicznego regionu ujugurskiego SUAR. Następnie skręca na południowy wschód, przecina Azję Środkową i dociera do Bliskiego Wschodu i Europy. Istnieją trzy główne scenariusze odrodzenia Wielkiego Jedwabnego Szlaku.

Uczestnikami pierwszego scenariusza, zwanego „powolnym”, są państwa, krajowi przewoźnicy i inni operatorzy rynkowi, których celem jest wdrożenie krajowych projektów i programów mających na celu rozwój infrastruktury transportowej i transportu międzynarodowego, a także inicjatyw krajowych przewoźników mających na celu rozwój transportu towarowego między Europą i Azją. Zalety tego scenariusza polegają na zapewnieniu pozytywnego wpływu rozwoju transportu na szlakach eurazjatyckich w ramach krajowych dla krajowych przewoźników, przedsiębiorstw transportowych i podmiotów gospodarczych. Główne trudności, które mogą pojawić się w tym przypadku, to: brak inwestycji w ramach krajowych na rozwój infrastruktury i transportu międzynarodowego między Europą a

¹⁶³ Elizarova, V. Nowy Jedwabny Szlak: platforma dla projektów integracyjnych / V. Elizarova // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://www.inform.kz/rus/article/2659526>

Azją; brak koordynacji działań podejmowanych w celu rozwoju połączeń eurazjatyckich z podobnymi działaniami podejmowanymi przez inne kraje tranzytowe; bariery na rynku międzynarodowego transportu drogowego, w szczególności podczas przekraczania granic; trudności w przyciągnięciu przepływów towarowych.

Uczestnikami drugiego scenariusza – „umiarkowanego” – są stowarzyszenia krajów, wspólne projekty handlowe przewoźników i innych podmiotów rynkowych, dążące do regionalnej integracji transportu, podpisania umów regionalnych, wspólnego rozwoju rynku transportowego między Europą a Azją przez grupę zainteresowanych państw tranzytowych. Zalety tego scenariusza są następujące: racjonalne wykorzystanie inwestycji przeznaczonych na rozwój „wąskich gardeł” systemu transportu lądowego między Europą a Azją; szeroki udział przedsiębiorstw z krajów regionu w rozwoju transportu w tym kierunku i uzyskanie wielu efektów mnożnikowych; zagwarantowanie swobody tranzytu i ułatwienie przekraczania granic dzięki realizacji priorytetów integracyjnych i wykorzystaniu instrumentów międzynarodowych. Wśród trudności związanych z realizacją tego scenariusza można wymienić: brak znanych marek wśród przedsiębiorstw i uczestników projektów rozwoju transportu między Europą a Azją, co wymaga przeprowadzenia szeroko zakrojonej kampanii public relations; konieczność podjęcia działań w celu przyspieszenia zniesienia barier i zapewnienia swobodnego tranzytu na trasach eurazjatyckich.

Wreszcie trzeci scenariusz, tzw. „intensywny”, którego uczestnikami mogłyby i powinny być międzynarodowe korporacje i organizacje międzynarodowe, w celu utworzenia globalnych konsorcjów przedsiębiorstw transportu drogowego i tranzytowego zapewniających transport między Europą a Azją oraz zawarcia, pod egidą międzynarodowych organizacji, umów lub konwencji dotyczących systemów i warunków transportu lądowego na trasach eurazjatyckich. Korzyści wynikają tutaj z dużego wolumenu inwestycji, które można przeznaczyć w krótkim czasie na rozwój transportu lądowego między Europą a Azją; z przyciągnięcia dużych wolumenów ładunków dzięki efektowi skali i światowej renomie międzynarodowych przedsiębiorstw transportowych i tranzytowych, które wejdą na rynek transportu

eurazjatyckiego; stworzenie wiarygodnych ram instytucjonalnych dla realizacji tych przewozów dzięki zawarciu umów lub konwencji na szczeblu organizacji międzynarodowych. Wśród trudności spodziewanych w ramach tego scenariusza można wymienić wymagania dotyczące wysokiego poziomu rozwoju infrastruktury transportowej i ujednoliconych norm, zagwarantowanie swobody tranzytu na całej trasie, czyli w rzeczywistości „zielonego korytarza”, zapewnienie dostępności potencjalnych przewoźników, a także ewentualne wycofanie korzyści wynikających z realizacji transportu do krajów pochodzenia.

Oczywiście prawdopodobieństwo powodzenia każdego z tych scenariuszy zależy od wielu czynników. Przede wszystkim od stopnia zainteresowania krajów położonych w strefie gospodarczej Jedwabnego Szlaku. Inicjatywa chińskich przywódców mająca na celu ożywienie Wielkiego Jedwabnego Szlaku została entuzjastycznie przyjęta w Rosji, gdzie już teraz przeznaczają się znaczne środki na modernizację linii transsyberyjskiej i rozszerzenie współpracy z krajami azjatyckimi. Podczas XIV szczytu Organizacji Współpracy Szanghajskiej w Duszanbe we wrześniu 2014 r. prezydent Rosji W. Putin wymienił wśród strategicznych kierunków programu gospodarczego tej międzynarodowej organizacji „stworzenie wspólnego systemu transportowego, w ramach którego proponuje się wykorzystanie potencjału tranzytowego kolei transsyberyjskiej i linii Bajkał-Amur w połączeniu z chińskimi planami dotyczącymi Jedwabnego Szlaku”¹⁶⁴.

W Kazachstanie już w maju 2012 r., podczas posiedzenia Rady Inwestorów Zagranicznych, prezydent kraju N. Nazarbajew ogłosił rozpoczęcie realizacji wielkiego projektu pod nazwą „Nowy Jedwabny Szlak”: „Kazachstan musi powrócić do swojej historycznej roli i stać się największym centrum biznesowym i tranzytowym regionu Azji Środkowej, swego rodzaju pomostem między Europą a Azją”¹⁶⁵. Najważniejsze argumenty przemawiające za tym podejściem były następujące: korzystne położenie geograficzne kraju, stały wzrost przepływu towarów, bezpośredni dostęp do rynków krajów Unii Celnej oraz klimat sprzyjający

¹⁶⁴ Kalinovski, I. Nowy Jedwabny Szlak / I. Kalinovski // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://expert.ru/2014/09/28/novvii-shelkovvii-put/>

¹⁶⁵ Korytarz gospodarczy „Nowy Jedwabny Szlak” [Zasób elektroniczny]. - 2013. - URL: http://www.kazlogistics.kz/ru/media_center/interview/detail.php?id=577

inwestycjom.

Dwa lata później, podczas sesji plenarnej 10. szczytu Forum Azja-Europa, przywódca Kazachstanu, odnosząc się do konieczności znalezienia wspólnych odpowiedzi na obecne wyzwania i zagrożenia, wymienił wśród najskuteczniejszych sposobów przezwyciężenia obecnych kryzysów uwolnienie potencjału integracyjnego regionu euroazjatyckiego, którego podstawowym warunkiem rozwoju „jest wzmocnienie infrastruktury transportowej i tranzytowej, w szczególności odrodzenie Wielkiego Jedwabnego Szlaku, który zapewni Europie najkrótszą i najbezpieczniejszą drogę do Azji”¹⁶⁶¹⁶⁷.

W Kazachstanie konkurencyjne zalety tego projektu postrzegane są w kontekście wdrożenia zasady tzw. pięciu „C”: szybkość, obsługa, koszt, bezpieczeństwo i stabilność. Oznacza to, że Wielki Jedwabny Szlak może i musi odzyskać nową siłę i nowy wizerunek dzięki wspólnym wysiłkom na rzecz stworzenia korytarza gospodarczego poprzez wzmocnienie kontaktów politycznych, budowę jednolitej sieci drogowej, nawiązanie stosunków handlowych, aktywizację przepływów pieniężnych, wymiany kulturowej i informacyjnej, i musi być powiązany nie tylko z handlem, ale także z rozwojem międzynarodowych projektów badawczych, wymianą studentów i naukowców oraz transferem technologii. Rząd kraju zatwierdził już globalny plan działania na rzecz realizacji projektu „Kazachstan – Nowy Jedwabny Szlak”, którego koncepcja opiera się na budowaniu globalnego zaufania do niego, ponieważ pozwala on zmobilizować potencjał gospodarczy o po u po prostu kolosalnym. Obecnie „tylko 0,2% ruchu towarowego między Chinami a Europą przechodzi przez Kazachstan i partnerów Wspólnoty Celnej, pozbawiając budżety tych krajów miliardów dolarów dochodów z tranzytu”.

Ciekawe perspektywy w kontekście rozwoju „Jedwabnego Szlaku” między Chinami a Europą mogą również otworzyć się dla Ukrainy, która według akademika Ukraińskiej Akademii Nauk B. Danilishina mogłaby odnieść

¹⁶⁶ Nazarbaev przemawiał podczas sesji plenarnej 10. szczytu Forum Azja-Europa [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://today.kz/news/kazakhstan/2014-10-16/nazarbaev-vystupil-v-plenarnoi-sessii-10-go-sammita-foruma-aziya-evropa/>

¹⁶⁷ Nesterov, V. Odrodzenie Wielkiego Jedwabnego Szlaku nie jest odległe / V. Nesterov // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://liter.kz/ru/articles/show/3365-vozhrozhdenie-velikogo-shlkovogo-puti-ne-za-gorami>

największe korzyści dla siebie, jeśli przygotuje warunki do: rozwoju nowoczesnej krajowej infrastruktury transportowej i infrastruktury; budowy największego centrum badawczo-edukacyjnego; wprowadzenia do krajowego przemysłu i handlu nowej architektury stosunków produkcyjnych, opartej na sieciowej naturze

interakcji między uczestnikami tych relacji. „Tylko poprzez współpracę z innowatorami w tym przypadku Chińczykami można opanować ich najnowocześniejsze metody produkcji”.

W odniesieniu do Białorusi głównym celem tego wielkiego projektu jest wezwanie krajów Wielkiego Jedwabnego Szlaku do otwarcia się na siebie nawzajem, zagwarantowania swobodnego przepływu obywateli i wolności handlu, bez tworzenia barier utrudniających rozwój gospodarczy, kontakty międzyludzkie i wzajemnie korzystną współpracę. Dlatego też strona białoruska „jest gotowa uczestniczyć w realizacji tej inicjatywy, ponieważ nasz kraj dysponuje niezbędną infrastrukturą, a powstający park białorusko-chiński może służyć jako centrum transportowo-logistyczne”.

Konkretne korzyści dla Białorusi wynikają z faktu, że dzięki utworzeniu połączenia kolejowego czas dostawy towarów z Chin do Mińska skraca się do 15 dni, „podczas gdy wcześniej transport morski trwał do 40 dni. Jest to oczywiste obniżenie kosztów wymiany towarowej”¹⁶⁸¹⁶⁹¹⁷⁰. Pierwszy pociąg towarowy Yixinou, który 9 grudnia 2014 r. przybył do stolicy Hiszpanii, Madrytu, po bezpośredniej podróży z Chin, doskonale ilustruje ten argument. Długość tej trasy „stała się najbardziej imponująca w historii międzynarodowego transportu tego typu, a czas podróży wyniósł 21 dni”¹⁷¹. W tym czasie pociąg przejechał ponad 13 000 kilometrów, przemierzając takie kraje jak Kazachstan, Rosja, Białoruś, Polska, Niemcy i Francja.

¹⁶⁸ Danilishin, B. „Korytarz gospodarczy Jedwabnego Szlaku” a Ukraina / B. Danilishin // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL:

http://blogs.lb.ua/bogdan_danylysyn/286180_ekonomicheskiv_koridor_shelkovogo.html

¹⁶⁹ Dylenok, Yu. Park przemysłowy „Wielki Kamen” może stać się częścią chińskiego projektu „Jedwabnego Szlaku” / Yu. Dylenok // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL:

http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Industrialnyi-park-Velikii-kamen-mozhet-stat-chastiiu-kitaj-skiego-proekta-Shelkovyi-puti_i_679321.html

¹⁷⁰ Grishkevich, A. Białoruś ma duży potencjał, aby uczestniczyć w projekcie gospodarczym Jedwabnego Szlaku - Zhang Chunlin / A. Grishkevich // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL:

http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Belarus-imeet-bolshe-vozmozhnosti-dli-a-uchastii-a-v-proekte-ekonomicheskogo-poi-asa-Shelkovogo-puti-Chzhan-Chunlin_i_673548.html

¹⁷¹ Nowa „jedwabna droga” została wytyczona przez Białoruś [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://news.open.by/economics/134543>

W ramach tego projektu strona białoruska jest szczególnie zainteresowana współpracą z autonomicznym regionem ujęurskim Xinjiang, chińskim regionie, który ma pełnić rolę ważnej bazy produkcyjnej i rezerwy zasobów węglowodorów, węgla energetycznego i wiatru oraz ważnego międzykontynentalnego korytarza transportu zasobów energetycznych, gdzie planowana jest już budowa węzła transportowego oraz centrów handlowych, logistycznych, finansowych, kulturalnych, naukowych, technicznych i medycznych. W celu zbadania możliwości takiej współpracy utworzono już specjalną międzyregionalną grupę roboczą między Białorusią a RAKXU.

W maju 2014 r. kierownictwo Xinjiang Production and Construction Corporation, utworzonej w 1954 r., złożyło pierwszą wizytę w Mińsku. Obecnie stanowi ona „organ administracyjny podlegający bezpośrednio Komunistycznej Partii Chin ranga autonomicznej prowincji”¹⁷². Zarządza ona terytorium o powierzchni 80 000 km² z populacją 2,7 mln mieszkańców, 175 gospodarstwami rolnymi, 3000 przedsiębiorstwami z branży przemysłowej, transportowej, budowlanej i handlowej, akademią naukowo-techniczną, placówkami edukacyjnymi, kulturalnymi i zdrowotnymi. Podczas rozmów w Mińsku na temat możliwych obszarów współpracy – wspólnej produkcji maszyn rolniczych, utworzenia zakładów przetwórstwa mlecznego, hodowli owiec, wzajemnej dostawy produktów high-tech – strony osiągnęły konsensus co do tego, że obecnie najbardziej obiecująca współpraca dotyczy „rolnictwa i produkcji sprzętu rolniczego, budownictwa i produkcji materiałów budowlanych, przemysłu spożywczego i tekstylnego”¹⁷³.

Podsumowując, należy zauważyć, że Wielki Jedwabny Szlak, którego wschodnia część skupia dynamiczne gospodarki regionu Azji i Pacyfiku, a zachodnia część jest „powiązana” z rozwiniętą gospodarką europejską, jest obecnie uważany za „najdłuższy i najbardziej obiecujący korytarz gospodarczy na świecie”¹⁷⁴. Dlatego też

¹⁷² Anatolij Tozik spotkał się z przywódcami SUAR [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: <http://www.government.by/ru/content/5531>

¹⁷³ Markovich, E. Białoruś i autonomiczny region ujęurski Xinjiang w Chinach są zainteresowane współpracą w dziedzinie rolnictwa / E. Markovich // [Zasób elektroniczny]. - 2014. - URL: http://www.belta.by/ru/all_news/economics/Belarus-i-Sintszjan-Ujgurskij-avtonomnyj-okrug-Kitaj-a-zainteresovany-v-sotrudnichestve-v-selskom-xozi-ai-stve-i-668313.html

¹⁷⁴ Rocznik: nowy szlak jedwabny, nowa idea, nowy dobrobyt [Zasób elektroniczny]. - 2013. -

słusznie uznaje się ją za najbardziej obiecującą nową koncepcję rozwoju i innowacyjną formę współpracy regionalnej, która przyczyni się nie tylko do ożywienia wymiany gospodarczej, politycznej i kulturalnej, ale także wymiany informacji.

W 2007 r. podczas Forum Gospodarczego Eurazji, które odbyło się w Xi'an, gdzie rozpoczyna się lądowa część tego projektu, przyjęto „Deklarację z Xi'an”, w której państwa sygnatariusze doszły do wspólnego wniosku o konieczności dalszej budowy struktury komunikacyjnej wzdłuż Wielkiego Jedwabnego Szlaku w celu „stworzenia platformy informacyjnej mającej na celu ustanowienie mechanizmu partnerstwa handlowego między lokalnymi rządami krajów”¹⁷⁵. Oznacza to, że odrodzenie Wielkiego Jedwabnego Szlaku stawia przed przedstawicielami mediów krajów uczestniczących w tym wielkim projekcie integracyjnym zasadniczo nowe wyzwania, w ramach których dość powszechna obecnie retoryka opozycji informacyjnej wkrótce będzie musiała ustąpić miejsca kreatywnemu i zainteresowanemu partnerstwu.

Będzie to poważne zadanie twórcze dla międzynarodowego segmentu dziennikarstwa krajowego wszystkich państw uczestniczących w tym megaprojekcie.

URL: <http://russian.people.com.cn/31521/8496689.html>

¹⁷⁵ Deklaracja z Xi'an wydana po zakończeniu Euroazjatyckiego Forum Gospodarczego - 2007 [Zasób elektroniczny]. - 2007. - URL: <http://russian.china.org.cn/china/txt/2007-11/11/Ucontent9208754.htm>

FOR AUTHOR USE ONLY

**More
Books!**

yes
I want morebooks!

Buy your books fast and straightforward online - at one of world's fastest growing online book stores! Environmentally sound due to Print-on-Demand technologies.

Buy your books online at
www.morebooks.shop

Kaufen Sie Ihre Bücher schnell und unkompliziert online – auf einer der am schnellsten wachsenden Buchhandelsplattformen weltweit! Dank Print-On-Demand umwelt- und ressourcenschonend produziert.

Bücher schneller online kaufen
www.morebooks.shop

info@omniscryptum.com
www.omniscryptum.com

OMNIScriptum

FOR AUTHOR USE ONLY